Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

22 ЙИЛ ЧИҚИШИ. | 9 январь, 1975 йил ◆ № 6 (5355). ПАЙШАНБА. | Баҳоси 2 тийин.

СССР 50 ЙИЛЛИГИ НОМЛИ СИРДАРЁ ГРЭСининг ҚУРУВЧИЛАРИ, МОНТАЖЧИЛАРИ, ИШЧИЛАРИ, ЛОЙИҲАЧИЛАРИГА, ҚУРИЛИШНИНГ БАРЧА ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Азиз ўртоқлар!

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Сирдарё ГРЭСи қурувчилари, монтажчилари, ишчилари, лойиҳачилари коллективларини, қурилишнинг барча қатнашчиларини 300 минг киловатт қувватли учинчи агрегатнинг ишга туширилиши билан самимий қутлайдилар.

Сизларнинг қаҳрамонона меҳнатингиз билан мамлакатда йирик иссиқлик электр станцияси барпо этилмоқда. Бу электр станция Ўрта Осиё ва Жанубий Қозоғистон ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришни янада жадаллаштиришнинг қудратли омили бўлиб хизмат қилади.

Ана шу агрегатнинг муддатидан илгари фойдаланишга топширилиши халқ хўжалигини энергия билан таъминлашни янада яхшилаш ва шу йилнинг ўзидаёқ қўшимча суратда бир ярим миллиард киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқариш имконини беради.

Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятларни беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йилида муваффақиятли бажарганлигингиз билан ҳақли равишда фахрланишингиз мумкин.

Сизлар бу ажойиб муваффақиятларга қурилиш барча қатнашчиларининг фидокорона ва ижодий меҳнати туфайли, социалистик мусобақа кенг авж олдирилганлиги, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари КПСС XXIV съезди Директиваларини ва КПСС Марказий Комитетининг 1973 йил декабрь Пленуми қарорларини амалга ошириш соҳасида катта ташкилотчилик ва сиёсий ишларни олиб борганликларингиз туфайли эришдингиз.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Сирдарё ГРЭСининг энергосозлари, ишчилари, лойиҳачилари социалистик ватан бахт-саодати йўлида бундан буён ҳам астойдил меҳнат қиладилар, станциянинг 1 миллион 200 минг киловатт қувватли биринчи навбатини тўққизинчи беш йилликда муваффақиятли равишда қуриб битказадилар, деб ишонч билдирадилар.

Азиз ўртоқлар, сизларга меҳнатда янги муваффақиятлар тилаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети «Россиядаги 1905—1907 йиллар революциясининг 70 йиллиги тўғрисида» қарор қабул қилди. Қарорда шу нарса таъкидланадики, 1975 йил январида Россиядаги 1905—1907 йиллар революцияси бошланган вақтга 70 йил тўлади. Бу революцияда пролетариат, деҳқонлар оммасининг кенг табақалари Ленин партияси раҳбарлигида қўлларига қурол олиб самодержавиега, социал ва миллий зулмга қарши чиқдилар.

Бу — империализм даврининг биринчи халқ революцияси бўлди. Бу революция жаҳон тарихининг янги даври, сиёсий ларзалар ва революцион жанглар даври бошланганлигини кўрсатди. 1905—1907 йиллар революцияси мағлубиятга учраган бўлса ҳам, самодержавиега, помешчиклар ва капиталистлар ҳукмронлигига кучли зарба берди, синфий кураш тарихига ёрқин саҳифа ёзди. «1905 йилги», «Бош репетиция» бўлмаганида, 1917 йил Октябрь революциясининг ғалабаси мумкин бўлмас эди», — деб таъкидлади В. И. Ленин.

1905—1907 йиллар революцияси мамлакат социал-иқтисодий ва сиёсий ривожининг бутун жараёни давомида тайёрланган эди. Россиядаги крепостнойлик ҳуқуқи бекор қилингандан кейин капитализм тез суръатлар билан ўсди, ишчилар синфи шаклланди ва жипслашди, унинг синфий онги мустаҳкамланди. Айни вақтда Россия феодал-крепостнойлик сарқитлари кучли бўлган мамлакатлигича қола берди. Помешчикларнинг манфаатларини ифодалаб келган ва йирик монополистик капитал билан чамбарчас боғланган чор самодержавиеси мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларининг ривожини бўғиб турар, ижтимоий тараққиётга халақит берар эди. Ишчилар билан деҳқонларнинг турмуш шароитлари чидаб бўлмас даражада оғир эди.

XX асрнинг бошларига келиб, Россия империализмнинг бутун системаси зиддиятлари бир жойга тўпланган пункт, унинг энг заиф халқаси бўлиб қолди. Жаҳон революцион ҳаракатининг маркази Россияга кўчди. 1900—1903 йилларда бошланиб, Чор Россиясини ҳам ўз ичига олган жаҳон иқтисодий кризиси, шунингдек рус-япон уруши чоризмнинг чиркинлигини очиб ташлади, ҳукмрон синфлар билан кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасидаги зиддиятларни ҳаддан ташқари кескинлаштириб юборди. Шуларнинг ҳаммаси революцион кризиснинг тез кучайишига кўмаклашди.

1905—1907 йиллар революцияси — тарихда биринчи буржуа-демократик революция бўлиб, унда пролетариат мустақил сиёсий куч, социал озодлик учун курашаётган мазлумлар оммасининг йўлбошчиси бўлиб майдонга чиқди. В. И. Ленин бошчилигидаги большевистик партия пролетариат раҳбарлик ролининг ифодачиси бўлди. Большевистик партия аниқ, илмий асосланган ҳаракат программасини ишлаб чиққан бирдан-бир партия эди. Ленин партияси революция байроғини баланд кўтарди, ревизионизмга қарши курашда марксизмни қатъият билан ҳимоя қилди, марксизм таълимотини ижодий ривожлантириб, уни революция давомида оммавий пролетар ва демократик ҳаракат билан бирлаштирди.

Революция йилларида В. И. Лениннинг марксизмнинг буюк назариячиси ва меҳнаткашларнинг йўлбошчиси сифатидаги роли яққол намоён бўлди. Ленин халқ революциясида пролетариатнинг гегемонлиги ғоясини асослади, омманинг революцион ҳаракати нақадар кенг ва чуқур бўлса, пролетар партиясининг роли ва аҳамияти, унинг ғоявий-сиёсий ва ташкилотчилик фаолияти шу қадар кўпроқ ортиб боришини кўрсатиб берди. Революция қизғин тус олган пайтда, 1905 йил кўкламида партиянинг III съезди Ленин ғоялари асосида ишчилар синфи, барча меҳнаткашлар революцион курашининг большевистик стратегияси ва тактикасини ишлаб чиқди.

Лениннинг буржуа-демократик революциянинг ўсиб, социалистик революцияга айланиш назарияси марксизм хазинасига қўшилган буюк ҳисса бўлди. Янги тарихий даврни, синфий кучларнинг жойланишини илмий анализ қилишга асосланган бу назария революцион практиканинг бирдан-бир тўғри йўлини очиб берди. Ленин партияси тутган сиёсий йўлнинг тўғрилигини ҳаёт тўла-тўкис исботлади ҳамда троцкийчилар, меньшевиклар ва бошқа майда буржуа партияларининг оппортунистик тактикаси тутуриқсиз, истиқболсиз эканлигини кўрсатди.

Ишчилар синфи большевикларнинг демократик республика ўрнатишга эришиш, 8 соатлик иш кунини жорий этиш, помешчикларнинг ерларини мусодара қилишдан иборат минимум программасини тўла амалга ошириш учун бениҳоя зўр сабот-матонат билан кескин кураш олиб борди.

Ишчилар синфи чор самодержавиесига қарши курашда озодлик, социал адолат ва тараққиёт йўлида букилмас матонатли, қурбонлар беришга тайёр эканлигини кўрсатди. Умумроссия октябрь сиёсий стачкаси, Петербург ва бошқа шаҳарлардаги, Россия маркази ва чекка ўлкаларидаги синфий жанглар ишчилар синфи мардлиги ва қаҳрамонлигининг сўнмас намунасидир.

Ленин таъкидлаб ўтганидек, Москвадаги декабрь қуролли қўзғолони революциянинг чўққиси бўлди. Ишчилар синфи 1905—1907 йиллар революциясидаги курашнинг асосий оғирлигини ўз зиммасига олди. Россия пролетариати ўзининг қатъий ҳаракатлари, чексиз қаҳрамонлиги ва фидокорлиги билан кенг меҳнаткашлар оммасини самодержавиега, помешчиклар ва буржуазияга қарши курашга отлантирди.

Революция давомида пролетариатнинг оммавий стачкалари ва қуролли жанглари таъсирида деҳқонларнинг кенг кўламдаги ҳаракати авж олиб кетди. Россия тарихида биринчи марта ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи таркиб топа бошлади. Рус пролетариати ва деҳқонлар билан бирга Украина, Белоруссия, Болтиқ бўйи, Закавказье, Ўрта Осиё ва Россиядаги бошқа миллий районларнинг ишчи ва деҳқонлари чоризмга ва эксплуататор синфларга қарши кураш олиб бордилар. Партия революцион курашга раҳбарлик қилганида Лениннинг мамлакатдаги барча миллат ва элат меҳнаткашлар оммасини ўзига эргаштириб бораётган пролетариатгина подшо монархиясини ағдариб ташлашга қодир эканлиги тўғрисидаги йўл-йўриқларига асосланиб иш кўрди. Самодержавиенинг таянчи бўлиб келган армия ва флотда революцион кайфият кучайди. Революция тарафига ўтган «Потёмкин» броненосеци матросларининг буюк жасорати тўғрисидаги хабар бутун дунёга тарқалди.

Революция давомида, ишчилар синфи, халқ оммасининг ижодкорлиги натижасида тарихда мисли кўрилмаган сиёсий ташкилотлар—ишчи депутатлари советлари, улардан кейин эса деҳқон ва солдат депутатлари советлари вужудга келди. Бундай советлар Иваново-Вознесенск, Петербург, Москва, Ростов, Саратов, Боку, Киев, Екатеринослав, Севастополь, Кострома, Чита, Красноярск, Иркутск, Смоленскда, бошқа кўпгина шаҳар ва посёлкаларда стачка курашига ва қуролли қўзғолонга раҳбарлик қилиш учун тузилди. Ленин таъбири билан айтганда, Советлар пролетариат ва деҳқонлар революцион ҳокимиятининг, революцион-демократик диктатурасининг органлари бўлди. Ленин даҳоси Советлар Совет ҳокимиятининг тимсоли, пролетариат диктатурасининг давлат формаси эканлигини башорат қилди. Улуғ Октябрь социалистик революцияси, СССРнинг тарихий тажрибаси Лениннинг чинакам халқ ҳокимияти энг оммавий органлари, чинакам демократиянинг ифодаси бўлган советлар тўғрисидаги таълимотининг ҳаётий кучини тўла-тўкис ва батамом тасдиқлади.

Россиядаги биринчи революция катта халқаро аҳамиятга эга бўлди. Бу революция дунёнинг кўпгина мамлакатларида ишчилар билан деҳқонлар революцион ҳаракатини кучайтиришга жуда катта таъсир ўтказди, шарқдаги мустамлакалар мазлум халқларнинг миллий озодлик ҳаракатини жўш урдириб юборди. Шуларнинг ҳам масиси капитализм жаҳон системасини путурдан кетказаверди, унинг умумий кризисини яқинлаштираверди.

Совет кишилари революция қаҳрамонларининг шонли жасоратини табаррук билиб эсга оладилар. Россиядаги биринчи халқ революциясининг тарихи — ижодий илҳомнинг асло тугамас чашмаси, революция курашчилари янги-янги авлодлари учун синфий кураш мактабидир. Халқаро ишчилар синфи кенг миқёсдаги қудратли умумдемократик антиимпериалистик ҳаракатда раҳбарлик ролини қўлга олаётган бизнинг замонамизда биринчи рус революциясининг тарихий тажрибаси, меҳнаткашлар оммасининг революцион курашида пролетариатнинг гегемонлиги тўғрисидаги Ленин ғоялари алоҳида актуаллик касб этмоқда.

Оммага сиёсий раҳбарлик қилиш соҳасида большевиклар орттирган тажрибани чуқур умумлаштириш ва бу тажрибадан моҳирона фойдаланиш, оппортунизмга ва ревизионизмга қарши, ишчилар синфининг бирлиги ва унинг озодлик ҳаракатидаги гегемонлиги учун, пролетариатнинг кенг меҳнаткашлар қатламлари билан иттифоқи учун муросасиз кураш 1917 йил февралида чоризмни ағдариб ташлашни ҳамда Улуғ Октябрь кунларида эксплуататорлик тузумига қарши қилинган ғолибона қатъий ҳужумни енгиллаштирди ва тезлаштирди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси инсоният тарихида янги давр — социализмга ўтиш даврини очиб берди. СССРда социализм қуриш жараёнида қўлга киритилган улуғвор зафарлар ватанимиз қиёфасини ўзгартириб юборди. Унинг қудратини мустаҳкамлади, иқтисодий ва социал тараққиёт чўққиларига кўтарилиш имконини берди.

Ривожланган социалистик жамият барпо этилганлиги партия ўзгартувчилик фаолиятининг, совет халқи қаҳрамонона меҳнатининг энг муҳим якуни бўлди. Эндиликда мамлакат меҳнаткашлари партия раҳбарлигида КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошира бориб, коммунистик қурилишнинг ҳамма участкаларида янги муваффақиятларга эришмоқдалар. Давлатимизнинг иқтисодий қудрати ўсмоқда, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш асосида совет халқининг фаровонлиги ва маданияти мунтасил юксалмоқда, совет жамиятининг ғоявий-сиёсий бирлиги мустаҳкамланмоқда.

Жаҳон социализм системаси вужудга келиб, муваффақиятли ривожланаётганлиги халқаро ишчилар синфи, барча революцион кучларнинг улуғвор ғалабаси ва ютуғидир. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг ҳар томонлама ҳамкорлиги тинмай ривожланмоқда КПСС шонли революцион анъаналарни кўпайтира бориб, бошқа марксчи-ленинчи партиялар билан биргаликда халқларнинг империализмга қарши, жаҳон коммунистик, ишчилар ва миллий озодлик ҳаракати барча отрядларини жипслаштириш учун, тинчлик, демократия ва социализмнинг тантанаси учун ялпи курашга буюк ҳисса қўшмоқда.

КПСС Марказий Комитети 1905—1907 йиллар революциясининг юбилейига муҳим аҳамият бериб, Россиядаги биринчи революциянинг 70 йиллигини Ленин партияси ва мамлакатимиз тарихидаги, жаҳон революцион ҳаракати тарихидаги шонли сана сифатида нишонлашга қарор қилди.

Иттифоқдош республикалар Коммунистик партиялари Марказий Комитетларига, ўлка, область партия комитетларига, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти бош сиёсий бошқармасига, чегара ва ички қўшинларнинг сиёсий бошқармаларига юбилейни ўтказиш соҳасидаги ишни КПСС XXIV съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми ўртага қўйган вазифаларни муваффақиятли равишда амалга оширишга, тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили — 1975 йил топшириқларини муддатидан илгари бажаришга қаратиш топширилди.

„ТАШКЕНТКАБЕЛЬ“ ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1975 ЙИЛГИ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

«Ташкенткабель» заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, социалистик мусобақани кенг авж олдириш асосида беш йилликнинг белгиловчи йилида меҳнатда янги муваффақиятларга эришдилар. 1974 йил плани муваффақиятли бажарилди. Топшириқдан ташқари 2,7 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Меҳнат унумдорлиги 5,6 процент ошди.

Завод коллективи КПСС Марказий Комитети 1974 йил декабрь Пленумининг, СССР Олий Совети иккинчи сессиясининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатини ғоят баланд руҳ билан қабул қилди.

Завод коллективи Мурожаатга жавобан ўз зиммасига қуйидаги социалистик мажбуриятларни олади:

Ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан беш йиллик топшириқлари муддатидан илгари — 1975 йил 20 декабрда, шу йил плани эса 26 декабрда бажарилади.

Муқобил планни ҳисобга олган ҳолда 1975 йил давлат топшириғидан ташқари қўшимча суратда 6 миллион сўмлик маҳсулот, шу жумладан мис оғирлиги бўйича 200 тонна очиқ сим, 50 километр шлангали сим, 300 километр шлангали кабель. 100 километр сигнал-блокировка кабели, 150 километр зирхли кабель ишлаб чиқарилади ва реализация этилади.

Меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириғи 9 процент ошириб бажарилади, пландан ташқари 50 минг сўм миқдорида фойда олинади.

200 минг сўмлик рангли металлар ва кабель ишлаб чиқаришнинг бошқа материалларини, 1,65 миллион киловатт-соат электр энергияни, 1000 гикакалория иссиқлик энергияни, 180 тонна ёқилғини тежаб қолиш таъминланади.

Технология жараёнларини такомиллаштириш ва янги техникани жорий этиш асосида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати анча яхшиланади. Яна учта буюмга давлат Сифат белгиси берилишига, уларнинг жами сони 25 тага етказилишига эришилади.

Техника тараққиёти соҳасида буюмларнинг 11 та янги тури, шу жумладан:

— 2300 вольт кучланишда ишлайдиган 16 тонна юк кўтара оладиган кабель-арқон;

— юқори вольтли экскаватор кабелларининг дастлабки туркумини, шунингдек 2300 вольтли кучланиш учун мўлжалланган ҳамда сув, газ ва нефть таъсирига чидамли бўлган ясси кабель тайёрлаш ўзлаштирилади.

— халқ истеъмоли буюмларининг 5 турини кўплаб ишлаб чиқариш ташкил қилинади;

— кабелга уч қаватли изоляцияни ўровчи узлуксиз вулканизация линияси фойдаланишга топширилади ва ўзлаштирилади;

— юк ортиш ва тушириш ишларини механизациялаш юзасидан 5 тадбир амалга оширилади;

— рационализаторлар ва ихтирочиларга амалий ёрдам кўрсатиб, жами 705 минг сўм иқтисодий самара берадиган 500 та рационализаторлик таклифи жорий этилишига эришилади.

Ишлаб чиқаришни ва бошқаришни ташкил этишни такомиллаштириш соҳасида электрон-ҳисоб машиналаридан ва иқтисодий-математик методлардан фойдаланган ҳолда корхонани техника-иқтисодий ва социал жиҳатдан ривожлантиришни комплекс планлаштиришнинг автоматлаштирилган системаси, иш жойларида, участкаларда меҳнатни илмий ташкил этишнинг 11 та плани ишлаб чиқилади ва жорий этилади.

Завод меҳнаткашларининг социал даражасини ва уй-жой-маиший шароитларини янада яхшилаш мақсадида 48 квартирали уй-жой биноси фойдаланишга топширилади, шаҳар четкасида дам олиш зоналари кенгайтирилади, Ангрен районида «Гулистон» туристик базаси қурилади, пионер лагерида ўринлар сони 500 тага етказилади. 280 нафар янги ишчи ўқитилади, 550 ишчининг, 140 инженер-техник ходимнинг малакаси оширилади, 1800 киши иқтисодий таълимнинг барча турларига жалб этилади.

Биз партиянинг қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тўғрисидаги ғамхўрлигига жавобан Тошкент область, Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхозга ва Жиззах область, Жиззах районидаги Карл Маркс номли колхозга оталиқ ёрдамини кучайтириш мажбуриятини оламиз.

«Ташкенткабель» заводининг коллективи ўз зарбдор меҳнати билан тўққизинчи беш йиллик планларининг бажарилишига муносиб ҳисса қўшади, деб КПССнинг ленинчи Марказий Комитетини, Совет ҳукуматини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматини ишонтиради.

Ушбу социалистик мажбуриятлар «Ташкенткабель» заводи партия-хўжалик активининг йиғилишида муҳокама этилиб, қабул қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

Ўзбекистон саноати тўққизинчи беш йилликнинг тўртинчи, белгиловчи йилида саноат маҳсулотлари реализация қилиш давлат планини барвақт — 20 декабрда бажарди. 1974 йил планига қўшимча 369 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1973 йилга нисбатан 8,7 процент, меҳнат унумдорлиги 4,7 процент кўпайди.

Қорақалпоғистон АССР, республиканинг ҳамма областлари ва Тошкент шаҳри саноат маҳсулотларини реализация қилиш йиллик планини бажарди. Қорақалпоғистон АССР, республика областлари ва Тошкент шаҳри бўйича планнинг бажарилиши ва саноат ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари қуйидагича бўлди:

(Биринчи устун — декабрда маҳсулот реализация қилиш планининг бажарилиш проценти, иккинчи устун — январь—декабрда маҳсулот реализация қилиш планининг бажарилиш проценти, учинчи устун — 1974 йилги ялпи маҳсулот 1973 йилги ялпи маҳсулотга нисбатан процент ҳисобида).

Қорақалпоғистон АССР	105,9	105,3	116,5
Андижон	109,0	105,3	106,6
Бухоро	105,5	102,0	100,4
Жиззах	104,0	103,9	115,5
Қашқадарё	109,9	104,9	107,0
Наманган	103,9	105,3	109,8
Самарқанд	102,6	103,2	108,2
Сурхондарё	100,9	104,6	111,2
Сирдарё	113,9	106,9	129,8
Тошкент	102,5	103,8	109,3
Фарғона	106,3	103,3	106,2
Хоразм	112,7	105,0	109,4
Тошкент шаҳри	100,4	102,7	110,3

1974 йилда пахта саноати министрлигининг корхоналари пландан ташқари 154,7 миллион сўмлик, енгил саноат министрлигининг корхоналари 42,3 миллион сўмлик, озиқ-овқат саноати министрлигининг корхоналари 43,7 миллион сўмлик, гўшт ва сут саноати министрлигининг корхоналари 21,3 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилдилар. Бошқа министрликлар ва идораларнинг корхоналари ҳамда иттифоқ бўйсунишидаги саноат корхоналари планни ошириб бажаришга каттагина ҳисса қўшдилар.

Автомобиль ва темир йўл транспорти корхоналари халқ хўжалик юкларини ташиш юзасидан план ва социалистик мажбуриятларини ошириб бажарди ва республика саноатининг маҳсулот реализация қилиш плани муваффақиятли бажарилишига ёрдам берди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚУРИЛИШ МИНИСТРЛИГИГА ҚАРАШЛИ „УЗБЕКШАХТОСТРОЙ“ ҚУРИЛИШ ТРЕСТИ ИШЧИЛАРИ, ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1975 ЙИЛГИ СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

«Узбекшахтострой» қурилиш тресги ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективи бутун совет халқи сингари КПСС Марказий Комитетининг, унинг Сиёсий бюросининг ва шахсан КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг совет халқи фаровонлигини юксалтириш, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини ўстириш ва партия XXIV съезди белгилаб берган Тинчлик программасини амалга ошириш юзасидан олиб бораётган кўп қиррали фаолиятини қизғин маъқуллайди.

Коллективимиз тўққизинчи беш йиллик планини бажарганлиги тўғрисида ёрдамчи пудратчи ташкилотлар билан биргаликда 1974 йил 25 ноябрда рапорт берганлиги билан фахрланамиз.

Қурувчилар КПСС Марказий Комитети 1974 йил декабрь Пленумининг, СССР Олий Совети сессиясининг қарорларини ҳамда КПСС Марказий Комитетининг партияга ва совет халқига Мурожаатини ғоят баланд руҳ билан қабул қилдилар. Биз ички резервларни сабот ва қунт билан қидиришни, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни, коллективни социал ривожлантириш планини бундан буён ҳам бажаришни ўзимизнинг асосий вазифамиз деб ҳисоблаймиз. Биз КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатига жавобан ўз зиммамизга қуйидаги социалистик мажбуриятларни қабул қиламиз:

қурилиш-монтаж ишлари ҳажми юзасидан беш йиллик планни 1975 йил 1 декабргача, йиллик планни эса 27 декабргача бажарамиз.

Ангрен олтин қазиб чиқариш фабрикасини белгиланган муддатдан бир ой олдин—1 декабргача саноат кўламида ишга туширилишини таъминлаймиз.

Бир йилда 92,8 минг куб метр маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган эвалек темир-бетон шпаллар заводини 1975 йил 27 декабргача ишга туширамиз.

1176 минг ўринли мактабни ва қурилиш техникумининг ётоқхонасини муддатдан олдин — 1 сентябргача фойдаланишга топширамиз. 280 ўринли болалар боғча-яслисини муддатдан бир ой аввал—ноябрь ойида ишга туширамиз.

600 ўринли иккита ҳунар-техника билим юртини пландан ташқари фойдаланишга топширишни, шунингдек кенг экранли кинотеатрни муддатдан илгари — 7 ноябргача фойдаланишга топширишни таъминлаймиз.

60,7 минг квадрат метр уй-жойни, шу жумладан пландан ташқари фойдали саҳни 1826 квадрат метр келадиган битта уйни фойдаланишга топширамиз.

Қурилишни бошқаришни ташкил қилишни такомиллаштира бориб, техника тараққиётини ривожлантириб, меҳнат унумдорлигини 30,2 процент ошириш юзасидан беш йиллик планни 20 декабргача, шу йилги меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириғини эса 19 декабргача бажарамиз. Ўз кучимиз билан қилинадиган қурилиш-монтаж ишлари ҳажми ўсишининг 88 процентига ходимлар сонини кўпайтирмасдан, меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришамиз.

Социал тараққиёт комплекс планига мувофиқ иш шароитларини яхшилаш учун бир қанча тадбирларни амалга оширамиз. 15 майгача янги пионер лагерини фойдаланишга топширамиз, бутун йил давомида ишлайдиган санаторий-профилакторий очамиз. Сув станциясини қуриб битказамиз. Ана шу тадбирлар ҳисобига, шунингдек қулай уй-жой, маданий-маиший ва ишлаб чиқариш шароитларини вужудга келтириш, маънавий ва моддий омилларни кучайтириш йўли билан кадрларнинг қўнимсизлигини 9 процентгача камайтирамиз.

Ишларни индустрлаштириш даражасини ошириш мақсадида тўла йиғимли саноат, уй-жой, қишлоқ ва маданий-маиший қурилиш ҳажмини 50 процентгача етказамиз. Саноат биноларининг томини ёпиш учун профилланган пўлат тўшамадан кенг фойдаланамиз, Ғаллақудуқ посёлкасида 108 минг бош чўчқа учун чорвачилик комплексини ва Ангрен резина комбинатини йирик блокли монтажни қўлланиб, қурилиш конвейери усулида барпо этамиз. Ер қазиш ишларини комплекс механизациялаштириш даражасини 99,5 процентга, юк ортиш-тушириш ишларини комплекс механизациялаштириш даражасини 88,3 процентга, бўёқчилик ишларини комплекс механизациялаш даражасини 87,3 процентга етказамиз.

Индустрлаштириш ва механизациялаштириш даражасини ошириш, иш вақтининг нобуд бўлишини тугатиш негизида қурилиш-монтаж ишларининг таннархини планда белгиланганига нисбатан 0,3 процент камайтирамиз.

Прогрессив материаллар ва конструкцияларни қўлланиш, технологияга қатъий риоя қилиш ҳисобига иш сифатини яхшилаймиз. Объектларнинг камида 95 процентини «яхши» ва «аъло» баҳолар билан ишга туширамиз.

Беш бригадада Н. Злобин методи асосида бригада пудрат усулини жорий қиламиз. 200 кишига бинокорлик касбини ўргатамиз, 560 бинокор-ишчининг малакасини оширамиз. Трест ҳузурида жамоатчилик асосида ташкил қилинган иқтисодий билимлар университетида барча инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг таълим олишига эришамиз.

52 минг сўмлик бинокорлик материалларини, шу жумладан 32 тонна металл, 250 тонна цемент, 100 минг дона ғишт, 1000 квадрат метр дераза ойнасини тежаб қоламиз. Бир йилда 140 минг сўм иқтисодий самара олиш имконини берадиган рационализаторлик таклифларини жорий қиламиз.

А. Д. Басов методи асосида ишлаб чиқаришда шикастларсиз ва аварияларсиз ишлаймиз.

Саноат маҳсулотини реализация қилиш планини 25 декабргача бажарамиз.

«Узбекшахтострой» қурилиш трестининг коллективи республиканинг барча қурувчиларини 1975 йил топшириқларини муддатидан илгари туғаллаш учун социалистик мусобақани кенг авж олдиришга, жонажон Коммунистик партиянинг XXV съездини зарбдорларча меҳнат қилиш билан кутиб олишга даъват этади.

Биз КПССнинг ленинчи Марказий Комитетини ва Совет ҳукуматини, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматини ишонтириб айтамизки, ўзимизнинг бутун кучимиз, тажрибамиз, ғайрат ва билимимиз, бутун қалб қўримизни буюк мақсадга—КПСС XXIV съезди белгилаб берган режаларни бажаришга бағишлаймиз.

Ушбу социалистик мажбуриятлар Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли «Узбекшахтострой» қурилиш тресги ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг йиғилишларида муҳокама этилиб, қабул қилинди.

МЕДАЛЛИ МАҲСУЛОТЛАР

«Тошкентвино» комбинати ўтган йилни яхши кўрсаткичлар билан якунлади. 30 минг 390 тонна узум ҳосили қабул қилиниб, 2 миллион 400 минг декалитр вино ишлаб чиқарилди. Маҳсулотлар республикамиз савдо тармоқларига ва Қозоғистон ССРнинг бир қатор шаҳарларига жўнатиляпти.

Комбинат коллективи маҳсулот реализация қилиш йиллик планини 1 декабрда адо этди. Планда белгиланган 30 миллион 500 минг сўм ўрнига 30 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. «Ўзбекистон», «Ҳосилот» каби виноларга давлат Сифат белгиси берилди. Муваффақиятларга эришувда жонкуяр ишчилардан А. Меляхов, Т. Кучаева, М. Жавҳарова, М. Солиҳов кабиларнинг ҳиссаси катта бўлмоқда.

Корхонада жами 32 хил маҳсулот тайёрланади. Шу кунга қадар улардан 26 таси олтин, кумуш, бронза медаллари билан тақдирланган.

Ишчи ва хизматчилар тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида ҳам янгидан-янги ютуқларни қўлга киритиш иштиёқида меҳнат қилишмоқда.

М. МИРЗАШАРИПОВ.

ЯКУНЛОВЧИ ЙИЛ МАРРАЛАРИ

Гул луб заводи Қуйи Чирчиқ районидаги пешқадам саноат корхоналаридан бири ҳисобланади. Корхона аҳли беш йилликнинг тўртинчи йилини юксак кўрсаткичлар билан якунлади. Бунда экспериментал механика заводи коллективи билан боғлаган социалистик мусобақа катта роль ўйнади.

Ҳар ой охирида мусобақа натижалари муҳокама қилиниб, ғолиб бригадалар, цехлар ва айрим кишилар моддий ва маънавий рағбатлантириб турилди. Мусобақа якунловчи йилда ҳам давом эттирилмоқда. Завод ишчи ва хизматчилари келгусида қилинадиган ишларни ва марраларни белгилаб олишди. А. Абдуманнопов, Н. Жўрабоевалар бошчилик қилаётган бригадалар кам сарф билан кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун барча имкониятларни ишга солишяпти. Улар ойлик планларни мунтазам равишда 110—115 процентга етказиб адо этишмоқда.

Бу йил пландан ташқари 20 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш, 20 тонна каноп толасини иқтисод қилиш ва 5 минг сўм соф фойда олишни планлаштирган корхона ишчи-хизматчилари кўтаринки руҳ билан меҳнат қилишяпти.

Д. ЖУМАНОВ.

БЕШ ЙИЛЛИК ТЎРТ ЙИЛДА

Тошкент тери-галантерия ишлаб чиқариш фабрикаси коллективи беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун бошланган умумхалқ социалистик мусобақасида актив иштирок этиб, меҳнат ғалабасига эришди. Илғор коллектив яқинда беш йиллик план-топшириқларини тўрт йилда адо этганлиги ҳақидаги рапортга имзо чекди.

Фабрика ишчи-хизматчилари беш йилликнинг ўтган йиллари давомида ишлаб чиқаришни бошқаришнинг прогрессив усулларидан фойдаланиш, илғор технологияни жорий этиш, ўндан ортиқ асосий иш операцияларини машиналар зиммасига юклаш ҳисобига меҳнат унумдорлигини сезиларли даражада оширдилар ва планга қўшимча 240 минг сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилдилар. Бунда коллектив орасида моҳир рационализатор ва ихтирочи сифатида танилган Пўлат Холматов билан Ходибой Тожибоевлар қўшган ҳисса, айниқса салмоқли бўлди.

Корхонада кавушларни елимлаш кўп меҳнат талаб қиладиган жараён ҳисобланарди. П. Холматовнинг узоқ изланишларидан сўнг киритган таклифи билан бу жараён автоматлашди. Х. Тожибоев эса пойафзал тайёрлашда зарур бўлган елимни бошқа ёқдан келтириб юрмай, фабриканинг ўзида шундай цех қуришни таклиф этди. Бу таклиф ҳам амалга ошгач, маҳсулот ишлаб чиқариш тезлашди ва корхона катта фойда кўрадиган бўлди.

Беш йилликнинг тўрт йилда бажарилишида фабрика ишчи-хизматчилари ўртасида ташкил этилган социалистик мусобақа ҳам ҳал қилувчи роль ўйнади. Лак ҳамда йиғув цехлари коллективлари мусобақада мунтазам пешқадамлик қилиб, беш йиллик планларини уч ярим йилда бажаришга эришдилар.

Коммунистик меҳнат зарбдорлари Раҳима Турабова, Закира Сопиова, Асатулла Назруллаева, Маҳмуд Эдиловлар шахсий мусобақаларнинг ғолиби бўлишди. Айни кунларда улар 1977 йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар.

С. СУЛТОНОВ.

Тошкентдаги компрессор заводининг моҳир фрезерчиси Муҳаммад Курмашев тўққизинчи беш йилликни муддатидан илгари бажариш учун курашаётганлар сафига қўшилиб, улкан меҳнат ғалабасини қўлга киритди. Шу кунларда у ўнинчи беш йиллик ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқараяпти.

М. Нуриддинов фотоси.

БУЮК ҒАЛАБАДА ЎЗБЕКИСТОН ҲИССАСИ

Бу йил совет халқи Совет Иттифоқининг гитлерчи фашистлар устидан қозонган тарихий ғалабасининг 30 йиллигини кенг нишонлайди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев «Мамлакат фашист босқинчиларининг ваҳшиёна ҳужумига дучор бўлди. Ватан ҳалокатли хатар остида қолди. Шу кунларда ҳам совет халқининг мардлиги, матонати ва ғалабага бўлган букилмас иродаси Ленин партияси теварагида жипслашганлиги беқиёс куч билан намоён бўлди... Совет халқи ўзининг миллион-миллион ўғил ва қизлари ҳаёти эвазига социализм ғалабаларини ҳимоя қилиб қолди»,— деган эди.

Кўп миллатли совет халқининг енгилмас куч-қудратини, совет ижтимоий-давлат тузумининг афзаллигини, СССР халқлари ўртасидаги мустаҳкам дўстликнинг қудратли кучини жаҳонга намоён қила олган Улуғ Ватан урушининг қаҳрамонлик лавҳаларига бой тарихини ўрганиш катта тарбиявий аҳамиятга эгадир. Яқинда И. Пўлатовнинг **«Буюк ғалабада Ўзбекистон ҳиссаси»** (Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1974 йил, 146 бет) китоби босилиб чиқди. Мазкур китобда автор Совет Иттифоқининг фашистлар Германияси устидан қозонган буюк ғалабасига Ўзбекистоннинг қўшган муносиб ҳиссасини ёритишни мақсад қилиб қўйган.

Асар Улуғ Ватан урушининг биринчи кунлариданоқ мамлакат ҳарбий лагерга айланганлиги, Коммунистик партия раҳбарлигида бутун куч ва имконият Ватан ҳимоясига, душманга зарба беришга қаратилганини кўрсатиш билан бошланади.

СССР халқларининг ягона оиласига абадий бирлашган ўзбек халқи ҳам республика партия ташкилоти раҳбарлиги остида ҳамма нарсани мудофаа мақсадига қарата олди, ўзининг бутун кучи ва имкониятини ишга солди. Автор Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг 1941 йил 3 декабрь қарори асосида республика меҳнаткашларининг бизга эвакуация қилинган 716 минг совет гражданини қабул қилиш, уларга уй-жой бериш ҳамда иш, озиқ-овқат билан таъмин этиш, улар ҳақида самимий ғамхўрлик қилиш борасидаги ишлари ҳақида батафсил ёзади.

Асарда Ўзбекистон меҳнаткашларининг фронтга, мудофаа фондига кўрсатган хилма-хил ёрдами тўғрисида ҳаяжонли материаллар келтирилади. Ўзбекистонда фронт учун озиқ-овқат, иссиқ кийим-кечак, пул йиғиш сиёсий кампанияси кенг ёйилди. Бу фронт ва фронт орқа томонининг яхлит бирлигини ифодалади. 1941 йил 21 августигача ЎзССР бўйича мудофаа фондига 5.293 минг сўм пул топширилди. Республика меҳнат аҳли ҳаммаси бўлиб 675 миллион сўм маблағ, 3602 миллион сўмлик ҳарбий заём, 574 миллион сўмлик буюм лотереяси топширди.

Китобда Улуғ Ватан уруши йиллари Ўзбекистон Компартияси олиб борган ташкилий-сиёсий, идеология, ғоявий-тарбиявий ишлар тўғрисида ҳам муҳим фикрлар баён қилинган. Бу ишлар мудофаа манфаатига бўйсундирилиб, ишчилар, колхозчилар, интеллигенциянинг фидокорона меҳнатини таъминлашга қаратилган эди. 1941 йил 10 декабрида Ленинградда А. Навоий туғилган куннинг 500 йиллигига бағишлаб ўтказилган илмий конференцияга баҳо бериб, автор бу «халқлар дўстлигининг яна бир ифодаси бўлди», «рус халқининг ўзбек халқига бўлган зўр ҳурмат ва эҳтиромининг ёрқин тимсоли бўлди» деб таъкидлайди.

Ўзбекистон уруш йиллари Совет Қуролли кучларининг муҳим арсеналига айланди. Республикада ҳарбий ва сиёсий тайёргарлик соҳасида ҳам катта ишлар бажарилди. Қизил Армия учун резерв кадрлар тайёрлаш, уларнинг ҳарбий маҳоратини ошириш, аҳолига ҳарбий таълим бериш йўлга қўйилди. Бу ишда республика ҳарбий комиссарлиги, ҳарбий қисмлар фаолияти катта эди. Китобда таъкидлаганидек, 24-запасдаги ўқчи дивизия уруш йиллари 390 мингдан зиёд резерв тайёрлаб, фронтга жўнатди. Ўзбекистон фронтга жаъми 1 миллион кишини сафарбар қилди. Ўзбекистонда тузилган Қизил Армия қисмларининг асосий составини маҳаллий миллат фарзандлари ташкил қилган эди. Китоб автори республикамиздаги Ватан ҳимоясига жўнаб кетган қизил аскарлар, медицина ходимлари, партизанларнинг жасорати ҳақида бир қанча мисоллар келтиради. Ўзбек жангчилари Москвада, Ленинградда, она рус ерида, Украина, Белоруссия, Молдавия, Болтиқбўйи республикалари, Кавказ учун олиб борилган шиддатли жангларда ягона Қизил Армия сафида фаол қатнашдилар. Улар Совет давлатининг мустақиллиги, озодлигини ҳимоя қилдилар, қон-қардош халқлар ерларини озод қилиш, фашистлар қуролли кучларига қақшатгич зарба бериш, Европада фашизм қуллиги исканжаси остига тушиб қолган халқларни озод қилиш учун олиб борилган жангларда ўзларининг социалистик интернационализм принципига содиқлигини намойиш қилдилар. Китобда жангларда қаҳрамонлик мўъжизасини кўрсатган ва мардларча ҳалок бўлган республика вакилларининг номлари келтирилади.

И. Пўлатовнинг асарида Улуғ Ватан уруши йилларидаги Ўзбекистон саноати ишчиларининг ҳам фаолияти кўрсатилади. Урушнинг биринчи кунлариданоқ Ўзбекистон саноати ҳарбий изга кўчирилди ва фронт топшириқларини бажаришга мослашди, Ўзбекистонга кўчириб келтирилган саноат корхоналарини жойлаш, ишга тушириш, янги саноат корхоналарини бунёд этиш, саноатни ишчи кадрлар билан, хомашё, ёқилғи ва электр қуввати билан таъминлаш, социалистик мусобақани авж олдириш каби тадбирлар кўрилдики, бу Совет Армияси учун зарур бўлган қурол-аслаҳа, кийим-кечак, ҳарбий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйиш имконини берди. Уруш йиллари республикада 280 та янги саноат корхонаси, бир қанча ГЭСлар қурилди, саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,5 марта, ҳарбий маҳсулотлар ишлаб чиқариш эса 36 мартадан зиёд кўпайди. Ўзбекистон йирик саноат марказларидан бирига айланди. Ишчилар синфи ўзининг юксак ватанпарварлик бурчини бажарди.

Автор китобида ЎзССР қишлоқ хўжалигининг ғалабага қўшган ҳиссасини ҳам батафсил ёритади. Совхоз ва колхозларнинг меҳнат аҳли ҳарбий давр тақоза қилган талабға яраша ўз олдиларида турган вазифаларни адо этдилар. Улар Ватанга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топшириш, Қизил Армияга озиқ-овқат етиштириб бериш, айниқса мудофаа аҳамиятига эга пахта билан мамлакатни таъминлаш, ғалла экин майдонларини кенгайтириш соҳасида фидокорона меҳнат қилдилар

Хуллас, И. Пўлатовнинг китобида Совет Ўзбекистонининг буюк ғалабага қўшган катта ҳиссаси ёритилган. Асар камчиликлардан ҳам холи эмас. Фикримизча, китобнинг энг муҳим камчиликларидан бири шуки, унда Улуғ Ватан уруши билан шуғулланган тарихчиларнинг кўп асарларидан фойдаланилган бўлса-да, автор уларнинг манбаларини кўрсатмаган. Китобда социалистик қурилиш йиллари СССР халқлари ўртасида мустаҳкамланиб, Улуғ Ватан уруши йиллари эса ўзининг қудратли кучини, ҳаётийлигини кўрсата олган мамлакатимиз халқлари ўртасидаги дўстликнинг аҳамияти кенгроқ очиб берилмаган. Бундан ташқари, китобдаги материаллар системали жойлашмаган.

Бу камчиликларга қарамай, китоб Улуғ Ватан Урушидаги Совет Ўзбекистонининг тарихини ўрганувчиларга кўпгина материаллар беради.

А. АКРОМОВ,
тарих фанлари кандидати.

Тошкент қишлоқ хўжалик институтида бўлиб ўтган зонал кенгашида Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Қозоғистон, Москва ва бошқа шаҳарлар қишлоқ хўжалик институтларининг сиртқи бўлим деканлари иштирок этдилар. Икки кун давом этган семинар йиғилишида сиртдан ўқувчи студентлар ўқувини янада яхшилаш борасидаги қатор проблематик масалалар муҳокама қилинди. Суратда: семинар қатнашчиларидан бир группаси.

Н. Абдурасулов фотоси.

ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ МУҲИМ СОҲАСИ

КПСС XXIV съездининг тарихий қарорида марксча-ленинча таълим бериш, фақат кўлами жиҳатидан эмас, балки биринчи галда ғоявий-сиёсий аҳамияти жиҳатидан ҳам улкан иш эканлиги, бу борада партия ташкилотларининг вазифаси бундан буён ҳам ана шу ишни янада яхши йўлга қўйишдан, сиёсий ўқувни коммунистик қурилишнинг конкрет вазифалари билан боғлаб олиб боришдан иборат эканлиги қайд қилиб ўтилган эди. Бу соҳадаги партия ташкилотларининг вазифалари КПСС Марказий Комитетининг «Белоруссия партия ташкилотида идеология кадрларини танлаш ва тарбиялаш соҳасидаги ишлар тўғрисида»ги қарорида ҳам белгилаб берилди.

Партиямиз XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг идеология ишини яхшилаш тўғрисидаги қарорларини амалга ошириш учун курашаётган партия ташкилотимиз бу йил пропагандист кадрларни танлаш ва тарбиялашга алоҳида эътибор берди. Ўқув йили олдидан партия, комсомол сиёсий маорифи ва иқтисодий билим асосларини ўрганиш мактабларининг пропагандистлари билан якка тартибда суҳбат ўтказиб, уларнинг составини партия мажлисида тасдиқладик. Партия сиёсий маорифи системасида таълим олувчи коммунистларнинг билим даражаси ва хоҳишига қараб, икки звенога бўлиб чиқилди. Ўрта звенода 21 КПСС аъзоси ва бошланғич звенода эса 13 коммунист КПСС тарихини ўрганмоқда. Бу мактабларга тажрибали пропагандистлардан автобаза бош инженери Т. Аҳмедов ва директор ўринбосари А. Аҳмедов ўртоқлар раҳбарлик қилишмоқда.

Шунингдек, ишчилар учун учта иқтисодий билим асосларини ўрганиш мактаби ишлаб турибди. Бу мактабларга 51 тингловчи жалб этилган. Машғулотларни кўп йиллардан буён шу соҳада катта тажриба орттирган корхонамиз бош экономисти Г. Пилиненгер, катта инженер И. Евберт ва меҳнат ҳамда иш ҳақи бўлимининг катта инженери Б. Саксонова ўртоқлар олиб боришяпти. Пропагандист Г. Борш раҳбарлигида иқтисод ва ишлаб чиқаришни бошқариш услубларини такомиллаштириш группасида 27 тингловчи шуғулланмоқда. Комсомол сиёсий ўқув тўгарагида эса 18 ВЛКСМ аъзоси пропагандист ўртоқ Ирисбоев раҳбарлигида билимини оширяпти.

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ СЕКРЕТАРИНИНГ МИНБАРИ

Партия, комсомол сиёсий ўқуви ва иқтисодий таълим мактабларида бўлиб ўтган биринчи машғулотда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Москва шаҳар Бауман сайлов округи сайловчилари олдида сўзлаган нутқи ўрганилди.

Корхонамизда партия, комсомол сиёсий ўқуви ва иқтисодий таълим мактабларида машғулотларни олиб бориш учун ҳамма шароит яратилган. Ўқув хоналари кўргазмали қуроллар билан жиҳозланган. Шунингдек, мактабларда машғулотларни ўз вақтида ўтказиш, давомат ва пропагандистларга амалий ёрдам кўрсатиш масалалари партия ташкилотимиз мажлисида муҳокама қилиниб тегишли тадбирлар белгиланиб борилади. Корхонамизда пропагандистлар учун ташкил қилинган назарий семинар ва иқтисодий совет иш олиб бормоқда, пропагандистлар семинар-кенгашлари ўтказилмоқда. Бунда улар ўз ишларини такомиллаштира бориш юзасидан тажриба алмашмоқдалар.

Пропагандистлар мазмунли лекциялари билан тингловчиларни зарбдор меҳнат қилишга, корхонамиз коллективи олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал қилишга сафарбар этмоқдалар. Беш йиллик план топшириқлари ва социалистик мажбуриятлар ортиғи билан бажарилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан руҳланган коллективимиз бутун куч-ғайратини беш йилликнинг якунловчи йили топшириқларини муддатидан олдин адо этиш учун курашмоқда.

Т. ЕСЕНОВ,
Бўстонлиқ районидаги 125-автобаза партия бюросининг секретари.

ЯНГИ КИТОБЛАР

ТИББИЁТ ХАЗИНАСИДАГИ ДУРДОНАЛАР

Улуғ пролетар ёзувчиси М. Горький таъкидлаганидек, пурҳикмат сўзлар замирида бутун-бутун китобларнинг мазмунига тенг ҳис-туйғулар акс этади.

«Ҳар бир касбнинг ўзига хос ахлоқи бор» деб ёзган эди Ф. Энгельс. Бу тиббиёт соҳибига ҳам бевосита алоқадордир. Австрия олими Гуго Глязер «Медицинада ахлоқ асосларисиз амалий тафаккур йўқ» деганди. Шунинг учун тиббиёт ҳақидаги халқ донишмандлиги кўпчиликни қизиқтириб келади. Тиббий ахлоқ билан боғлиқ шундай пурҳикмат сўзларни тўплаш ва унинг мажмуаси билан китобхонни баҳраманд қилиш ғоят фахрлидир. Медицина фанлари кандидатлари Зикрилла Эгамбердиев ва Зарифа Эгамбердиевалар бундай шарафли ишга қўл уришиб, бундан уч йил муқаддам «Донолар саломатлик ҳақида» деган тўпламни китобхонларга тақдим этишганди. Китобча қўлдан-қўлга ўтиб, кенг тарқалди, китобхонларни шифокорлик касбининг моҳияти, унинг маърифий-ахлоқий қирралари билан ошно қилди. Бу орада муаллифлар саломатлик ҳақида ҳали кўпчиликка маълум бўлмаган яна талайгина доно фикрларни тўпладилар. «Медицина» нашриёти яқинда ушбу китобчанинг қайта ишланиб, кенгайтирилган нашрини чоп этди.

«Тиббиёт хазинасидан» деб номланган бу тўплам «Табиат ва инсон» деган боб билан очилади. Бу—қонуний бир ҳолдир, албатта. Зеро, ташқи муҳит, табиат, ҳаёт, тирикликнинг асосий манбаларидир. Китобчада бу ҳақда «Одамнинг саломатлиги ташқи шароит билан чамбарчас боғланган» (Абу Али ибн Сино), «Одам мураккаб ҳамда нозик яратилган. Аммо, одам табиатнинг гаштини суриши учун соғлом, кучли ва ақлли бўлиши керак» (И. П. Павлов). «Ҳаёт кўзгу—унда ҳар ким ўз аксини кўради» (В. Теккерей) сингари фикрларни ўқиш мумкин.

«Поклигинг—соғлигинг» деган бобида талайгина ҳам ибратомуз гаплар келтирилган. «Озодалик — гўзалликнинг айни ўзидир», «Ким озода кийинибди, ўзига ҳурмат ортибди», «Қишда бўридан қўрқ, ёзда пашшадан», «Касаллик ва ифлослик ажралмас ошнодир» каби халқ мақоллари шулар жумласидан.

«Умид — ярим шифо» деган мақолда ҳам чуқур маъно бор. Шу сарлавҳа остида берилган доно сўзлар анчагина. Мана, шулардан айримлари: «Соғайишга ишониш ярим соғайишдир», «Танамизни ожиз сезсак-да, руҳан тетик бўлишимиз керак», «Дорини ичишга ҳам ихлос керак», «Ором—энг яхши малҳам» ва бошқалар.

Ёшлик — ҳаёт гули эканлиги ибратли сатрларда лўнда-лўнда ифодаланган. Китобчани варақласангиз бу ҳақда «Ёшликдаги ортиқча сарф кексаликдан қарз олиш демакдир» «Сўрадим:— Ёшларга нима яхши? Айтди:— Ҳаё ва ботирлик», «Ёшлик — бамисоли кўкатдир», «Дили ёшнинг умри ёш» деган ҳикматларни ўқийсиз.

Табиат инъомларининг организмга фойдаси кўп. «Жон озуги» номли боб асосан, чой, сут, меваларнинг ҳикматига доир фикрлардан иборат. «Умр баракати» бобида эса боқий ҳаёт кечиришнинг сир-асрорлари билан танишасиз. «Кулинг, дўстлар» сарлавҳаси остида ёритилган ҳикматлар сизни қувноқликка, дилхушликка даъват қилади. Кишининг руҳий ҳолати, кайфияти кўп жиҳатдан унинг асабига боғлиқ. Олимлар бунинг исботи сифатида «Асабингизни сақланг», «Уйқу ва туш кўриш», «Қўрқоқлик-заифлик», «Жаҳолат девоналикдир» деган бобларда ўнлаб фикрларни келтирганлар.

Тамакининг организмга зарари «Ҳар бир чекувчи фақат ўзини эмас, балки бошқаларни ҳам заҳарлайди» (Н. А. Семашко), «Агар мен чекмаганимда оҳ-воҳсиз яна бир неча йиллар яшаган бўлардим» (С. П. Боткин), «Тамаки инфаркт хавфини уч марта, ўпка раки хавфини икки марта оширади» (З. Янкўшкевичус) сингари доно фикрлар орқали баён қилинган. Муаллифлар, шунингдек, бу ҳақда илм-фан натижаларидан айрим хулосаларни ҳам келтиришган.

Китоб завқ ва қизиқиш билан ўқилади. Айрим дурдона фикрлар асосида тайёрланган расмлар тўплам мазмунини бойитган. Китобни безашда рассом Т. Муҳамедовнинг қўшган ижодий улушини кўрсатиб ўтиш даркор.

Илова қилинган «Баъзи авторлар ҳақида изоҳлар», «Фойдаланган манбалар» тўпламни тайёрлашда ҳар икки медик олим классик ва ҳозирги замон адабиётларига, турли нашрларга мурожаат қилганлигидан далолат бериб турибди.

А. АЛИЕВ.

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

8 январь куни Москвада КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг онаси Наталья Денисовнани дафн этиш маросими бўлди.

Наталья Денисовна жасади солинган тобут олимлар уйининг залига қўйилган. Бу ерда Леонид Ильич Брежнев рафиқаси билан, унинг оила аъзолари, қариндош-уруғлари ва ёр-биродарлари бор эди.

Тобут ёнига Леонид Ильич Брежневдан, унинг оила аъзоларидан, партия ва ҳукумат раҳбарларининг оилаларидан, КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советидан, РСФСР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советидан, бошқа республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, Олий Советлари Президиумлари ва Министрлар Советларидан, ВЛКСМ Марказий Комитетидан, КПСС Москва шаҳар ва область комитетларидан, бошқа ташкилотлардан, дўстлари ва ҳамюртларидан кўплаб гулчамбарлар қўйилган.

Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар марҳума билан видолашиш учун, Леонид Ильич бошига оғир мусибат тушганлиги муносабати билан унга чуқур қайғуларини ва таъзияларини билдирмоқ учун бу ерга келдилар.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари, КПСС Марказий Комитетининг кўпгина аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзолари, марҳуманинг дўстлари ва ҳамюртлари ҳам таъзия билдирдилар.

Москва меҳнаткашларининг жуда кўп намояндалари Наталья Денисовна билан видолашиш учун келдилар.

Қариндош-уруғлари, ёр-биродарлари ва дўстлари Наталья Денисовна билан сўнгги марта видолашдилар. Наталья Денисовна Новодевичье қабристонига дафн этилди. Бу ерда партия ва ҳукумат раҳбарлари, уларнинг оила аъзолари Леонид Ильич Брежнев билан бирга бўлишди. (ТАСС).

ИСТЕЪДОДЛИ ИЖОДКОР

ЁЗУВЧИ ВА ДРАМАТУРГ НАЗИР САФАРОВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 70 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Таниқли адиб Назир Сафаров 1975 йилнинг дебоча ойида етмиш ёшга тўлади. У Ҳамза, Сўфизода, А. Қодирий, С. Айний каби атоқли ёзувчиларимиздан кейин, Ғафур Ғулом, Ойбек, А. Қаҳҳор, С. Абдулла, Яшин, Уйғун, Ғайратий сингари тенгқур ёзувчилар билан биргаликда ўзбек совет адабиёти бешигини тебратиб, катта қилганлардан биридир.

У салкам эллик йилдан бери қалам тебратиб, бадиий ижоднинг деярлик барча соҳаларида яратган асарлари билан китобхонлар ҳурматига сазовор бўлди. Партия ва ҳукуматимиз, халқимиз унинг хизматларини муносиб қадрлаб келмоқда. Ёзувчи кўксини безовчи қатор-қатор орден ва медаллар, унга «Республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби» унвонининг берилиши, Ҳамза номидаги республика мукофотига сазовор бўлиши ана шу партиявий ғамхўрликнинг яққол ифодасидир.

Санъаткор 1905 йилнинг 9 январида Жиззах шаҳрида мискар оиласида таваллуд топди. Унинг туғилган жойи, ёши кўрсатиб турибдики, Назир Сафаров халқимиз тарихида овоза бўлган 1916 йилги Жиззах қўзғолонининг замондошларидан. У ўспирин ёшга етар-етмас ота-онаси билан биргаликда қўзғолон воқеаларини — жасур халқ фарзандларининг зулмга қарши мардона кўтарилишини, уларнинг чор ҳокимияти томонидан ваҳшиёна жабрланиши, хўрланишларининг гувоҳи бўлди.

Улуғ Октябрь самараларидан баҳраманд бўлган Сафар ака оиласи, шу жумладан ўғли Назирқул ҳам янги замон неъматларидан четда қолмади. Меҳнаткаш, жафокаш, илм-зиёга ташна халқ фарзандига қорнини тўйғазиб, эгнини бутлаб, мактаб қучоғига отилишдан эзгулик, бахт йўқлигини ҳис этган Назир Сафаров биринчи навбатда ана шу соҳага ўзини урди. Эски мактабда олган оз-мозгина маълумоти энди жуда асқотди. У қисқа фурсат ичида саводли, маълумотли кишига айланиб, ўлкада бошланган маданий инқилобда қатнашди.

Умуман, давримизга хос барча катта-кичик ижтимоий ҳодисаларда — саводсизликка қарши курашдан тортиб, «ҳужум» кампанияси-ю, муштумзурларга қарши синфий-ғоявий тўқнашувларда гитлерчи-фашист галаларига қарши олиб борилган жангларда Назир Сафаров шахсан қатнашди. У ёвга қарши ҳам яроғ, ҳам қалам билан жанг қилди. Ёзувчи бутун ижодида ички ва ташқи душманларимиз бағрини қон қилувчи, совет кишиларини фидокорликка ундовчи ранг-баранг асарлар ёзди.

У ўз умрида жуда кўп масъул лавозимларда ишлади, ишлаганда ҳам халқ, Ватан манфаатларини дилга жо этиб, ҳалол, фидокорона, принципиаллик ва тантилик билан ишлади. Унинг ҳаётидаги жуда кўп саналар орасида 1934 йил алоҳида ажралиб туради. Шу йили у республика ёзувчилари номидан Бутуниттифоқ ёзувчиларининг Биринчи съездида қатнашган ўн чоғли вакиллардан бири бўлди, Москвада улуғ М. Горький нутқини тинглади.

Н. Сафаров асарлари тўғрисида гап кетганда, драматург сифатида кўпроқ тилга олинади. Аммо, унинг кейинги йиллар ижодида катта салмоққа эга бўлиб келаётган прозаик асарларининг зуваласига ёзувчи ижодининг дастлабки йилларидаёқ хамиртуриш солинган эди. Ҳар қалай драматургия билан проза унинг ижодида эгизак ҳолда яшаб келаётир.

Агар у ўз тенгқурлари билан 1924 йили Жиззахда ташкил этилган «Санойи нафиса» номли театр ҳаваскорлари тўгараги томонидан қўйилган спектаклларда фаол қатнашиб, бу соҳага муҳаббат қўйган бўлса, ўша йиллардан бошлаб ёзган хабар, лавҳа, фельетон ва очеркларини она шаҳрида чиқиб турган, кўп тиражли ҳамда деворий газета хусусиятларини ўзига сингдирган ҳафталик «Ёш куч» газетасида ёрита борди, сўз санъатига меҳри товланди. Шунингдек, у 1927 йилда республикамизнинг собиқ пойтахти Самарқандда партия кадрлари тайёрлаш мактабида ўқиган чоғида «Туркистон табиби», «Ҳалима», «Фарҳод ва Ширин» каби спектакллар таъсирида ер ислоҳатига бағишланган «Янги қишлоқ» номли бир пардали пьеса ёзди.

Кўп ижодкорлар ҳаётида юз берганн каби, партия ва совет матбуоти Назир Сафаровни ёзувчи қилиб вояга еткизган бешик бўлди. У 1929 йилдан бошлаб «Қизил Ўзбекистон», «Ишчи» газеталарида бўлим мудири, котиблик вазифаларида ишлай бошлади. Газетачилик талабига хос тезкорлик, кундалик сиёсий-ижтимоий масалаларга ҳозиржавоблик долзарб масалаларни кечиктирмай ёритишга чорлади, Унинг ўз устози Зиё Саид билан биргаликда ана шу қалб амри даъватига кўра ёзган «Янги турмуш учун кураш» номли илк китоби 1930 йили нашр этилди. Бу рисолада янгича, маданий турмуш қуриш учун кураш масалалари ёритилган, кишиларни коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашда адабиёт ва санъатнинг роли билан боғлиқ томонларга эътибор берилган бўлиб, у публицистик руҳда эди.

1931 йили Жиззах қўзғолонининг ўн беш йиллиги муносабати билан у хотиралар ёзди ва уларни «Қора кунлар кўланкаси» сарлавҳаси остида «Қизил Ўзбекистон» газетасининг бир неча сонида эълон қилди. Кўп ўтмай, автор бу хотираларини қайта кўрди, уларга сайқал берди ва 1932 йили «Унутилмас кунлар» номида китоб ҳолида нашр эттирди.

Назир Сафаровнинг халқимиз орасида шуҳрат топиб, ўз касбдошлари сафида ўзига тушиш ҳамда эътибор қозонишида «Тарих тилга кирди» пьесасининг 1931 йили Ҳамза номидаги академик драма театрида қўйилиши алоҳида роль ўйнади. Бу пьесани Назир Сафаров Зиё Саид билан ҳамкорликда яратди.

Бу — янги революцион ўзгаришлар душманларига қарши кураш пафоси билан тўлган драмадир. Унда қора кўнгил ва ёвуз ниятли тоифаларнинг ёвуз ҳаттиҳаракатлари Бадрий, Наби Қори, Илмий Гарай, Муҳлис афанди, Козим афанди, Ғани, Мидҳод, Ғаффорбой каби персонажлар орқали фош қилинади. Революция ва янги турмуш йўлида курашувчилар — Темир, Қўрқмас, Зазванов, Рафиқ, Мансур, Зуҳра кабилар тимсолида ифодаланган. Шу икки қарама-қарши кучлар тўқнашувига асосланган драматик конфликт сюжетни ҳаракатлантиради, уни драматизмга, таъсирчан ўринларга буркайди, ғоянинг эмоционал очилишига хизмат қилади.

Назир Сафаровни драматург сифатида узил-кесил шакллантирган асари «Уйғониш» (1938) драмаси бўлди. Пьеса Жиззах қўзғолони воқеалари асосида ёзилди, унда ўзбек халқи онгида эркпарварлик ғояларининг уйғона бориши, революцион курашчанлик туйғусининг шаклланиши ифодаланди. Бу асар характерларни индивидуаллаш, пьесани саҳнавийлик талабларига мувофиқ драматизмли этиш, тарихий ҳодисаларни реализм асосида умумлаштириб, ҳаққоний ифодалаш томонидан авторнинг санъаткорлиги ўсганлигини кўрсатди. «Уйғониш» 1939 йили энг яхши саҳна асарларига ўтказилган республика конкурсида иккинчи даражали диплом билан тақдирланди.

Драматургияда эришилган муваффақиятларини санъаткор Улуғ Октябрнинг Тошкентда ғалаба қилишига бағишланган тарихий-инқилобий «Шарқ тонги» (1948), замонавий мавзудаги «Кимга тўй, кимга аза» (1963) пьесаларида мустаҳкамлади. Тарихий тараққиёт силсиласи назаридан қараганда адибнинг пьесалари халқимизнинг революцион онги ўсиб боришини, янги жамият йўлидаги қаҳрамонона курашини, кишиларимизнинг ажойиб фазилатларини куйлашдек яхлит ва изчил бир ғоявий йўналишни ташкил этади.

Ўзбек совет адабиётида бадиий очерк жанри хусусида гап кетганда, бу ёзувчи номининг биринчилар қаторида тилга олиниши турган гап. Адиб ишлаб чиқариш илғорларини, Ватан учун оғир дамларда жанг қилган баҳодирларни ҳикоя қилувчи ўнлаб очерклар яратди. Улуғ Ватан урушида ҳарбий мухбир бўлиб қатнашган ёзувчининг жанговар очерклари ҳақида шу ўринда икки оғиз гапирмаслик мумкин эмас. Унинг «Ўқ ўтмас ботир», «Душманга қирон келтирган йигит», «Жангчи», «Комиссар Қорабоев», «Севги», «Львов ҳақида ҳикоя», «Мен ўйлайман» каби кўпгина очерк ва хотиралари халқларимиз дўстлиги, баҳодир йигитларнинг жасорати тўғрисида юракдан битилган, самимият, фронтча ҳаётнинг жонли нафаси уфуриб турган асарлардир.

Урушдан кейин яратилган, ижодий меҳнат зарбдорлари образлари нақш этилган «Олияхон Султонова» (1953), «Хадича Аҳророва» (1953), «Турсуной» (1960), «Узоқни кўзлаган қиз» (1961), кейинги вақтларида ёзганларидан «Зулайҳо» руҳидаги очерклар жонли, ҳаётий характерлар белгиларини таъсирли чизиш, кундалик ҳаётимиз фидокорлари образларини гавдалантириш жиҳатидан бадиий савиясига кўра, бошқа жанр намуналаридан қолишмайдиган пухта асарлардир.

Санъаткорнинг бошқа қиссалари ва ҳикоялари тўғрисида оғиз очмаганда ҳам унинг кейинги йилларда яратган икки йирик асари — «Кўрган-кечирганларим» (1968) қиссаси ва «Наврўз» (1973) романи ҳақида гапириш ҳам фарз, ҳам қарздир. Ғоявий мазмун томондан бир-бирининг давоми бўлган бу икки йирик асар услуби ҳам муштаракдир. Уларда авторнинг ҳаёт йўли билан боғлиқ ҳар хил материаллар воситасида даврнинг мураккаб ижтимоий-сиёсий воқеалари моҳияти бадиий таҳлил этилади, эсда қоладиган характерлар чизилади. Ёзувчи автобиографик материал доирасида катта бадиий умумлашма моҳиятли санъат асарини ижод этди.

Ғоявий-бадиий фазилатларига кўра, бу асарлар ёзувчи ижодида, адабиётимизда ҳодиса бўлди. «Кўрган-кечирганларим» ва рус тилида нашр этилган «Бир томчи қон» номли сара очерклар китоби учун автор 1968 йили Ҳамза номидаги республика мукофотини олди.

«Наврўз» ҳам авторнинг санъаткорлик шарафини, унинг ижоди пафосини белгиловчи асарлардандир. Октябрдан кейинги ўлкадаги ижтимоий ўзгаришлар, ўз синфий мансублигига мувофиқ янги ҳодисаларнинг одамлар тақдирига кўрсатган таъсири бу роман сюжети моҳиятидан келиб чиқади.

Назир Сафаров ҳозир янги-янги ижод режалари билан банд. Тиним билмас бу етук санъаткор ҳали кўплаб ажойиб асарлар туҳфа этади, деган умиддамиз. Китобхонлар, томошабинлар унинг янги асарларини орзиқиб кутишади.

Б. ИМОМОВ,
профессор.

ҲАЁТ ЖИЛҒАЛАРИ

Икром ота бир кам етмишда. Унинг ҳаёт йўли тоғ жилғаларига ўхшайди.

Қор-муз эриб томчиларга айланади. Томчилар қўшила-қўшила жилғалар ҳосил қилади, жилғалар эса бирлашиб азим дарёларга куч-қувват бўлади. Инсоннинг ҳаётдаги ўрнини ҳам шуларга қиёс қилса бўлади. Икром ота ҳам дунёга келиб, ўсиб-улғайиб одамлар учун зарур ва керакли томчи вазифасини бажардики, мана бугун унинг саҳий қалби инсон фарзанди учун яхшилик қилишдан чарчамай ҳамиша ҳаракатда, хизматда. Бундай одамлар хусусида гап кетганда «катта бинонинг кичик, аммо зарур устуни», деб қўйишади. Дарҳақиқат, ҳар қандай бинонинг ҳам устини мўлжалдагидан битта кам бўлса, у мувозанатини йўқотади.

Икром ота салкам ярим асрлик иш фаолияти ҳақида ҳикоя қилади:

— 1928 йил, ёш йигитмиз. бир ишнинг бошини тутай десак ҳунар йўқ, у вақтда ёзиш-чизиш, яширишнинг ҳожати йўқ, алифни калтақ, деймиз. Ўзимиздан битта куйлакни ортиқ йиртганлар билан маслаҳатлашиб ишга кирадиган бўлдик. Уларнинг маслаҳати билан райисполкомга бордим...

— Хўш, қандай юмуш қила оласиз?— деб сўрашди.

— Буюраверинг, ҳаммаси қўлдан келади,— дедим мен.

— Хат ташувчи бўласизми?

— Саводимиз чатоқроқда,— ийманиб дедим,— хатни кимга элтиб беришни билмай қолсам...

— Зарари йўқ, почтальонлик эмас биз буюрмоқчи бўлган иш, хат ташувчилик. Райисполкомдан ҳар хил ташкилотларга хат элтиб турасиз...

— Ҳа, ундай бўлса, биз боп экан, машина бўлиб кетамиз, хатингизни айтган вақтингиздан ҳам олдинроқ етказиб берамиз...

— Хўп, бўлмаса, эртадан бошлаб ишга келаверинг,— дейишди.

— Ҳозир хат-патларинг йўқми, бепул элтиб беравераман,—деб юборибман, суюнганимдан.

Бошлиқ кулиб қўйди. Ишга астойдиллигим уларга ёқди шекилли «баракалла азамат» дейишди.

Мана шундай қилиб иш бошлаганимизга салкам эллик йил бўлибди. Район ижроия комитетида хат тарқатувчи бўлиб ишладик. Шу ерда унча-мунча ўқиб, саводни тўғрилаб олдик. Бир-икки йил ўтар-ўтмас қишлоқларда коллективлаш, қулоқлар билан курашиш бошланиб кетди. Қўлимиздан ҳар қалай иш келадиган бўлиб қолган экан, Тўйтепа қишлоқ Совети раисининг ўринбосарлигига сайлашди. Камбағал деҳқонларга ер бўлиб беришда иштирок этдик, колхоз тузишда бирга ҳаракат қилдик. Район партия комитети, район ижроия комитетининг вакили бўлиб энди тетапоя қилиб келаётган колхоз хўжаликларида ишнинг юришиб кетишига қўмаклашдик. Қирқинчи йилларга келиб канал қазишда, сув танқислигини йўқотиш ҳаракатида кўпчилик қатори иш олиб бордик.

Бир куни мени райкомга чақиришди:

— Сизни Хоразмга юбормоқчимиз. Бир группа мутахассислар кетишяпти. Шулар ичида сиз ҳам бўласиз. У ерга бориб, колхозларда ернинг шўрини ювишда, янги суғориш системасини амалга оширишда кўмаклашасизлар, маслаҳатларингиз билан ёрдам берасизлар.

Юқори ташкилотлар қандай топшириқ берган бўлса, қўлимиздан келганча ўз вақтида, кўнгилдагидек қилиб бажариш учун курашиб келдик. Мен ёшларга айтиб ўтираман: ишлаб турган ташкилотинг сендан нимани талаб қилса, ўшани айтганидан ҳам зиёда бажаришга одатлан, вазифанг юзасидан берилган топшириқ — сен учун қонун.

Мана мен пенсиядаги одамман. Баъзан чақиришиб, пахта вақтида «бир ёрдам берсангиз», деб қолишади. Йўқ, демайман, йўқ деёлмайман ҳам. Негаки, мен эсимни танибманки, пахта ичидаман, пахта ишидан четда қолсам, бир зарур нарсамни йўқотгандек бўлиб қоламан...

Икром ота Ҳакимов ўттиз йилдан ортиқ вақт давомида халқ маслаҳатчиси бўлиб, қонун-қоидаларни ҳимоя қилишда актив қатнашиб келди.

Отахон ҳамон одамлар хизматида, ободончилик йўлида хормай-толмай курашиб келади. У пенсияга чиққан кунларида бир ҳафта-ўн кун уйда ўтириб қолди. Одамлар даврасидан четда қолганини ҳис этиб, район ижроия комитетига борди. Уни очиқ чеҳра билан кутиб олишди.

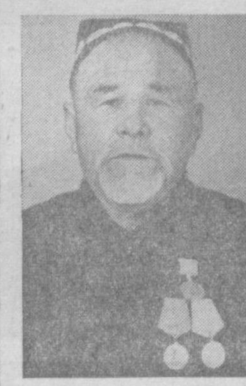

— Хўш, ота, хизмат,— дейишди.

— Ўзим шундай. Бир маслаҳатли иш чиқиб қолди.

— Эшитамиз...

— Кўриб туриб индамай кетсам, ичимга сиғдиролмадим. Кеча қабристон томонга ўтган эдим. Жуда ташландиқ бўлиб қолибди. Деворлари бузилиб кетибди, мол-ҳол ёйилиб юрибди. Йўлкалар лой, борадиган кўчадан одам юриб бўлмайди. Дарахтлар синиб, мол ғажиб ташлабди. Ёрдам берсаларингиз, шу ерни тузатсам...

— Жуда яхши ўйлабсиз,— дейишди район ижроия комитетидаги ўртоқлар,— ишни бошлайверинг. ёрдам берамиз...

Ота бош бўлди, маҳалла аҳолиси якдил ҳаракат қилиб, бири шағал ташиди, бири ғишт келтирди, райондан цемент, асфальт ва бошқа қурилиш материаллари берилди. Йўллар текисланиб асфальт ётқизилди, ариқлар бетонлаштирилди, водопровод келтирилди, электр симлари тортилди. Икром ота Тошкентга келиб гулхоналардан кўчат олиб борди.

Юқорида инсон ҳаётини тоғ жилғаларига ўхшатган эдик. Мана шу Икром ота ҳам бир жилға сифатида ўзининг камтарона иши билан кўпчиликка катта ёрдами тегиб келмоқда. У гул экиб, кўчат ўстиришни, кўчаларни, хиёбонларни, қабристонларни гуллар либоси билан кийинтиришни чин кўнгилдан севади, шу йўлда кексаликни ҳам писанд қилмай елиб-югуради, меҳнатини, хизматини, инсоний ҳимматини аямай курашади.

Юрган йўлларингизда гуллар очилсин, отахон!

С. МАҲКАМОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

БОЛГАРИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

СОФИЯ, 7 январь. (ТАСС). Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюроси Европа Коммунистик ва ишчи партияларининг Варшава ҳамда Будапештда ўтказилган маслаҳат ва тайёргарлик учрашувлари ишлари билан танишиб чиққач унда эришилган натижаларни ва БКП делегациясининг фаолиятини маъқуллади.

Қардош партиялар, дейилади БТА ахборотида пролетар бирдамлиги ва ҳамжиҳатлик вазиятида иш кўриб, Европада тинчлик, хавфсизлик, ҳамкорлик ва социал тараққиёт учун курашда ҳаракат бирлигини кенгайтиришга ва мустаҳкамлашга тайёр эканликларини билдирдилар. Ташкилий характердаги масалалар хусусида бир фикрга келишиб олинганлиги натижасида Европа Коммунистик ва ишчи партиялар конференциясига амалий тайёргарлик бошланди.

Болгария Коммунистик партияси марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми принципларига амал қилиб, конференцияга тайёргарлик ишларига ва унинг 1975 йилда Берлинда муваффақиятли ўтказилишига ўзининг актив ҳиссасини қўшаверади.

БКП Марказий Комитети Сиёсий Бюроси конференцияга тайёргарлик кўриш соҳасида Болгария Коммунистик партиясининг бундан буёнги иштироки юзасидан тегишли тадбирларни маъқуллади.

ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ ЎРИНБОСАРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 6 январь. (ТАСС), Ҳиндистон ҳукумати қўшни мамлакатлар билан, шу жумладан Покистон билан дўстона ва ҳамкорлик муносабатларини ҳар томонлама ривожлантиришга қаратилган йўлига авваллдағидек ҳозирда ҳам амал қилмоқда. Ҳиндистон ташқи ишлар министрининг ўринбосари Бипин Пал Дас Гаухати шаҳрида (Ассом штати) ўтказилган матбуот конференциясида шу ҳақда гапирди. Ҳиндистон, деди Б. П. Дас, Ҳиндистон—Хитой муносабатларини ҳам нормалаштириш тарафдоридир. Аммо Пекин шу вақтгача ҳеч қандай ижобий қадам қўйгани йўқ.

Бунинг устига Пекин раҳбарлари, деб таъкидлади у, Ҳиндистонга қарши пропагандани давом эттирмоқдалар ва Ҳиндистоннинг Нагаленд ва Мизорам каби территорияларининг ички ишларига аралашмоқдалар.

МИРС ҚЎЛТИҒИДАН „СУЗИБ“ ЎТИШГА ЧЕК ҚЎЙИЛДИМИ?

Хитойдаги иқтисодий шароитнинг ниҳоятда пастлиги, аҳоли турмуш даражасининг оғирлашиб бориши ХХР гражданларининг мамлакат территориясида жойлашган Англия мустамлакаси Гонконгга кўплаб қочиб ўтишларига сабаб бўлмоқда. 1971 йилда бу ерга 13500 хитойлик муҳожирлар ўтган бўлса, 1973 йилга келиб эса улар сони 74 минг кишини ташкил этди. Улардан 18 мингдан ортиғроғи бирон-бир ҳужжат ва руҳсатномасиз яширин йўл билан қочиб ўтган. Қочоқларнинг аксарияти озиқ-овқат маҳсулотларининг етишмаслиги, иш кунининг ниҳоятда чўзилиб кетганлиги туфайли шундай қилмоқдалар.

Яширин муҳожирларнинг орасида қишлоққа мажбуран «қайта тарбияланишга» юборилганлар кўплаб топилади. Гонконгга етиб борган хитойлик студентлар ғарблик журналистларга ўз тақдирларидан нолиб, олий ўқув юртига қайтгунга қадар бирнеча йил мобайнида уларни чўчқа болалари боқишга ёки тупроқ тўлдирилган корзиналарни кўтаришга мажбур этишаётгани тўғрисида гапириб бердилар.

Шуни ҳам қайд қилиш кераки, Гонконгга қочиб ўтиш қатор қийинчиликлар билан боғлиқдир: чунончи камбар қайиқча орқали ёки 12 миллик Мирс қўлтиғини сузиб ўтишга тўғри келинади. Тўлқинлар бу масофани сузиб ўтишга кучи етмаган кишиларнинг мурдаларини қирғоққа чиқариб ташлайди. Кўпчилик эса акулалар ўлжасига айланади.

Буёғи муҳожирларни Гонконгда ҳам фаровон ҳаёт кутмайди. Бу ерда улардан энг оғир ва қора ишларда фойдаланилади. Врач ёки ўқитувчи ўз мутахассислиги бўйича ишга жойлашиши хусусида гап бўлиши ҳам мумкин эмас. Айниқса, яширин муҳожирларнинг аҳволи оғир. Улар ҳарқандай ҳуқуқлардан маҳрум этилгандирлар. Лекин шунга қарамай, Сингапурда чиқадиган «Санди мейл» газетасининг маълумотига кўра ўтган йили яширин йўл билан Гонконгга ҳар ойда 4500 хитойлик ўтказиб турилган.

Инглиз маъмурлари ХХРдан Гонконгга арзон иш кучи бўлган муҳожирларнинг кўплаб оқиб келишига маълум муддат эътиборсиз қараб келдилар. Лекин иқтисодий тушкунлик, озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда турар-жойнинг етишмаслиги қочоқларни ортиқча юк қилиб қўйди.

Декабрь ойида Гонконгдаги муҳожирлар сони бирмунча қисқарди. Лекин бу мамлакат ички-сиёсий ҳаётида бирон-бир ўзгариш рўй берганлиги натижаси эмас. Англия-Хитой ўртасида тузилган битим кучга кирди, битимга мувофиқ ХХР ҳукумати Гонконгга келиб турувчи муҳожирлар сонини камайтириш мақсадида назорат кучайтирилди. Жумладан, Хитой ўз зиммасига яширин муҳожирлар оқимини камайтириш мажбуриятини олганди. Чегарада назорат кучайтирилди. Бошқа томондан эса инглиз маъмурлари Гонконгда қолдиришни лозим топмаган яширин муҳожирларни Хитойга репатриация қилишни бошлаб юбордилар.

Лекин мажбурий чоралар билан Гонконгга келиб турган яширин муҳожирлар масаласини ҳал этиб бўлмайди. У ёки бу зиддиятни келтириб чиқарган сабабларни йўқ қилмай туриб, унинг оқибатларини тугатиб бўлмайди.

Е. ЕГОРОВ,
(АПН).

МИСР АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ. Қоҳирадаги Нил анҳори соҳилида.

А. Стужин фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЯНГИ ФАШИСТЛАРНИНГ ИҒВОГАРЛИГИ

РИМ, 6 январь. (ТАСС). Янги фашистлар Италия пойтахтида навбатдаги жиноий иғвогарлик уюштирдилар. Тўқмоқча ва пичоқлар билан қуролланган бир группа қоракўйлаклилар «Мамиани» лицейининг студентига ҳужум қилиб, уни қаттиқ калтакладилар. Жароҳатланган студент оғир аҳволда касалхонага келтирилди. Бу—янги фашистларнинг сўнгги вақтларда Римдаги ўқув юртларнинг демократик кайфиятдаги студентларига қарши қилган биринчи ҳужуми эмас.

ИККИТА ЮРАК БИЛАН

ДОРУС-САЛОМ. (ТАСС). Кейптаундан олинган хабарларга кўра, у ерда Жанубий Африканинг машҳур хирурги Кристиан Барнард янги йилга ўтар кечаси иккинчи юракни кўчириб ўтказган беморнинг номи айтилди. 47 яшар Леонард Госс—жаҳонда қўш юрак билан яшаётган иккинчи киши бўлди. К. Барнарднинг айтишича, у ўзини яхши ҳис қилаяпти. Л. Госсга иккинчи юрак қўйилганига қадар юрак клапанлари касалланганлиги сабабидан К. Барнард илгари уни икки марта операция қилганди. Л. Госсга мотоцикл фалокатида нобуд бўлган 17 яшар Мария Эрвининг юраги кўчириб ўтказилди.

СЕРКУЁШ РЕСПУБЛИКАМИЗДА

ТЕРМИЗ. Термиз (СССР)—Хайратан (Афғонистон) районида Амударё орқали кўприк қуриш мақсадида текширув ишлари бошланди. Ўтган йилнинг кузида икки мамлакат ўртасида имзоланган шартномага биноан «Гипротрансмост» институтининг экспедицияси шу ишларни олиб бормоқда. 900 метрлик кўприк темирйўл ва автомобиль йўли орқали улуғ дарё соҳилларини бир-бири билан боғлайди.

●

САМАРҚАНД. Янги Октябрь уй-жой массивида шаҳарда биринчи тўққиз қаватли уй қурила бошланди. Бу уйни маҳаллий уйсозлик комбинатининг монтажчилари темирбетон конструкциялардан йиғадилар. 96 квартира аҳолиси одатдаги қулайликлардан ташқари юк лифти ва пассажир лифтидан, ахлат ташланувчи қувурдан, ремонт хизматлари диспетчери билан алоқа боғловчи сўзлашув қурилмаларидан ҳам фойдаланади. Уйни Ўзбекистон шаҳар қурилиши илмий-тадқиқот ва лойиҳа институти ходимлари лойиҳалади.

●

БУХОРО. Бу ердаги якка буюртмалар фабрикасининг чеварлари янги маҳсулот — қулоқчин телпак тайёрлашга киришдилар. Дастлабки телпаклар Қизилқумдаги Аму-Бухоро канали иккинчи навбатининг қурувчиларига юборилди.

●

НАМАНГАН. Бу ерда 7 минг тонна картошка сақланадиган омбор ишга туширилди. Омборда Москванинг «Компрессор» заводи тайёрлаб берган ҳавони кондициялайдиган юксак самарали система қўйилган.

●

ТЕРМИЗ. «Юрий Гагарин» ва «Великий Октябрь» теплоходлари Амударёнинг юқори соҳили сари сузиб, беш йиллик тугалловчи йилининг навигациясини бошлаб берди. Бу теплоходлар жанубдаги қўшнимиз Афғонистонга аталган машина-ускуна ва ёнилғи ортган баржа карвонларини тортиб бормоқда. Тожикистоннинг жанубий районларига ҳам ёнилғи етказиб берила бошланди.

Амударё дарёчилари бултур жуда яхши меҳнат қилдилар. Юк ташиш плани барвақт бажарилди. Ҳар икки кема командасидан бирининг, шу жумладан, «Юрий Гагарин» экипажининг меҳнат календаридан 1976 йилни кўрамиз. Илғор коллектив янги йилнинг биринчи рейсини ҳам барвақт бажариш мажбуриятини олди.

(ЎзТАГ).

БЕМОРЛАРНИ МАМНУН ЭТИБ

Луначарское шоссесидаги 134-уйда истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши инвалиди Мария Митрофанова ушбу сўзлар ёзилган хатни дорихона қутисига ташлаб кетибди: «Мен сизлардан ўтиниб сўрайман. АТФС дорисидан топиб берсангиз. Бу мен учун жуда зарур, лекин ҳеч қаердан тополмадим».

Илтимоснома эгасига шу куниёқ почта орқали жавоб хати юборилди. Унда «Излаган дорингизни беш кун ичида келиб олиб кетинг», деб ёзилган эди...

Дорихона залига илиб қўйилган почта қутисида ҳар куни бундай хатларни кўплаб кўриш мумкин. Куйбишев районида истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва уларнинг оилалари, пенсионерлар буни яхши билишади. Чунки бир неча йилдан бери шундай ҳурматли кишиларга намунали хизмат кўрсатиш дорихонада яхши йўлга қўйилган. Шу йилнинг бошидан бери дорихонанинг «Алоҳида хизмат» дафтарида 500 дан ортиқ кишига истаган дори-дармонлар етказиб берилганлиги қайд қилинган. Улар орасида Моисеев, Петров, Костикова, Король, Аҳадов, Самсонов, Шапкина каби уруш инвалидлари ва пенсионерлар бор.

Беморлар илтимос қилган дорилар эгасига етказиб берилгандан кейин мазкур дорига ёзилган рецептлар конвертларга ёпиштириб қўйилади. Почта қутисига ташланган илтимосномаларнинг бажарилганлигини ана шу жавоблардан кўриш мумкин.

— Мен бу дорихона хизматидан кўп йиллардан бери фойдаланиб келаман,— деб ёзади пенсионер Х. Шикулова.— Ўзим касалманд бўлганим учун тез-тез дори керак бўлиб туради. Шунда олисроқ бўлса ҳам тўғри 631-дорихонага келаман. Чунки, истаган доримнинг бу ерда бўлишига, агар йўқ бўлса уч-тўрт кун ичида топиб беришларига ишонаман. Дорихона мудири Аҳмаджон Мирҳалилов ва бошқа ходимларнинг хушмуомалалигини айтмайсизми?

Бу ўринда дорихона ходимларидан фармацевт В. Ваненянц, контролер Х. Саъдуллаева, ассистент Л. Чабанис, химик Г. Шапошникова кабиларнинг меҳнатларини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим. Улар беморларга дори-дармонларни ўз вақтида тайёрлаб бериш, уларни мамнун этиш йўлида барча тажриба ва имкониятларини ишга солишмоқда. Шунингдек, таклиф ва мулоҳазалар дафтарида мудир ўринбосари Акром Мухсимов тўғрисида кўпгина илиқ сатрлар ёзилган. Саккиз йилдан бери шу соҳада ишлаб келаётган А. Мухсимовнинг беморларга бўлган ширин муомаласи, ишбилармонлиги тўғрисида пенсионерлар миннатдорликларини изҳор этишган.

631-дорихона Куйбишев районидаги дорихоналар орасида пешқадамлик қилмоқда. Ҳар ойда пландаги 17,5 минг ўрнига 18 минг сўмликдан ортиқ савдо қилиняпти. Коллектив турли буюртмалар ва илтимосномаларнинг ўз вақтида бажарилишига эришмоқда.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

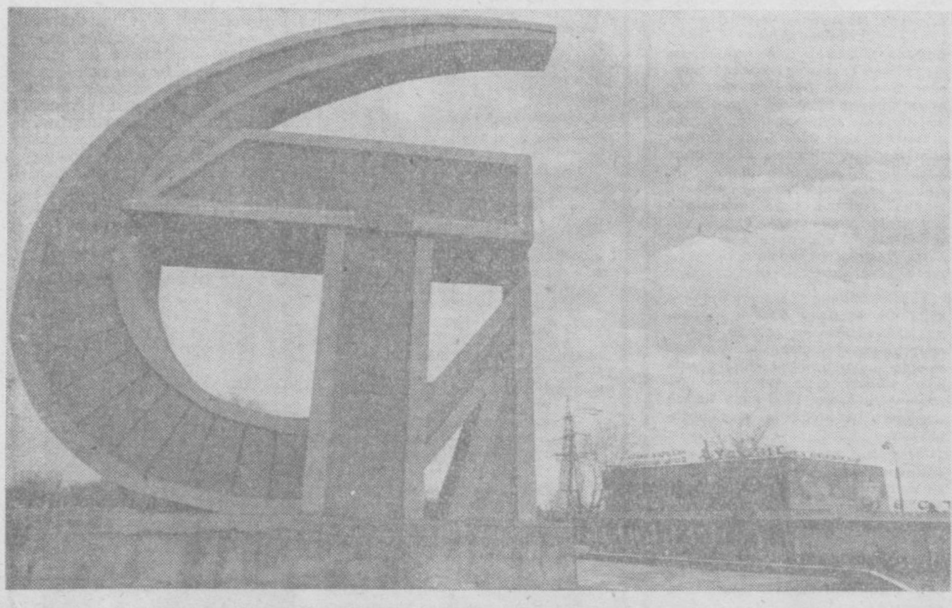

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг территориясида янги савдо маркази фойдаланишга топширилди. Магазинда харидорларга хизмат кўрсатиш учун барча қулайликлар яратилган. «Дўстлик» деб аталувчи бу савдо марказида ресторан ҳам жойлашган. Суратда: савдо марказининг (чапда) умумий кўриниши, (ўнгда) радио товарлар бўлимида савдо вақти.

А. Абалян фотоси.

АЖОЙИБОТ ОЛАМИДА

СЕҲРЛИ ПРОПОЛИС

Асалари ширачи — прополис тўқ яшил ёки қўнғир тусдаги ёпишқоқ модда бўлиб, ўзидан хушбўй ис чиқаради. Кейинги вақтда бу модданинг ғаройиб хусусиятлари олимлар эътиборини жалб қилди.

Аниқланишича, прополис оғриқни қолдирувчи самарали восита бўлиб, новокаинга нисбатан етти баравар яхши таъсир қилар экан. Тиш врачлари эса уни тишни олишда, ҳамда оғиз бўшлиғида ўтказиладиган бошқа хил операцияларда оғриқни камайтирувчи ва ярани тозаловчи восита сифатида қўллашмоқда.

Прополисдан тайёрланган суртма дори эса битмай ётган яраларни даволашда қўл келади. Шу дори шимдирилган дока куйган тери устига ёпиб қўйилса, яра тезроқ битиб кетиши маълум бўлди. Нафас олиш йўллари қаттиқ, тез-тез шамоллаб турадиган беморлар ҳам прополис ёрдамида даволаняпти.

НОЁБ ОПЕРАЦИЯ

Швециянинг Гетеборг шаҳридаги касалхонада ишлаётган профессор Гелин буйракни операция қилишда ноёб усулни қўллаб, олти беморнинг ҳаётини сақлаб қолди. Бу усул шундан иборат: буйрак одам баданидан олиниб, тўрт градусгача музлатилади ва шу қўйи операция қилиниб, яна ўз жойига қўйиб қўйилади.

«Биз ҳозирча бу усулни фақат буйракни операция қилишда қўлладик,— дейди профессор Гелин.— Аммо, бу усул билан буйракдан шишларни олиб ташлаш ёки айрим касалликларни шу йўсинда даволаш мумкин эмас, деб айтиш учун ҳеч қандай асос йўқ. Худди шундай йўл билан буйрак тўқималаридаги қон томирларини ҳам операция қилиб даволаса бўлади».

ЖИЯНИМ ҚАНИ?

ЁЗУВЧИ Оқилжон ҲУСАНОВ «Тоғда ўсган бола» саргузашт қиссанинг иккинчи қисмини ёзиб тугатди. Унда асар қаҳрамони Ортиқбойнинг ўз уйига келгандан кейинги ҳаёти ва тоғу тошларда кечирган саргузаштлари ҳикоя қилинади. Қисса тўлалигича «Шарқ юлдузи» журналида эълон этилади. Қуйида ана шу асардан олинган парчани газетхонларимиз эътиборига ҳавола этамиз.

I

ҚОСИМ акаларникига худди ўша—аввалги икки марта борганимдаги маршрутлар бўйича йўлга тушдим. Районимиз марказига чиқиб, автобус билан шаҳарга бордим. Кўкробот райони марказигача яна автобусга ўтирдим. Ундан нариёғига совхозга қарашлик юк машинасида кетдим.

Қисқаси, кечга яқин—тахминан соат тўрт-бешлар орасида жияним Ортиқбой туфайли ўзимга қадрдон бўлиб қолган ҳовлига кириб бордим. Кичкина дарвозадан кирдим-у, бир-икки дақиқа туриб қолдим. Бутун ҳовли юзи қуёш тафтидан хумдондек ёнар, қимирлаган жон кўринмасди. Уй олдидаги узун айвон ҳам қуёш тиғига рўпара бўлгани учун бўм-бўш эди.

Ҳовлида мен кетганимдан бери ҳеч қандай ўзгариш юз бермапти... Пастқам девор, айвонли уй, ёғочга қоқилган, офтобда суви исиб ётган умивальник, айвоннинг нариги ёнида ит учун қурилган уйча... Қозиққа боғланган занжирнинг бир учи уйча ичига кирган... Ҳа, айтганча, айвон яқинига бир жуфт ўрик ниҳоли экилибди. «Хайрият, бу тарафлардаги ҳовлиларга ҳам дарахт экиш расм бўла бошлабди», деб кўнглимдан ўтказдим.

Уй ичкарисида ғўнғир-ғўнғир овозлар эшитилгандек бўлди. Сўнгра эшик очилиб, Қосим ака, Зулайҳо опалар кўринишди. Қосим ака айвон ўртасидаги зинадан пастга тушатуриб, сўзларди:

—Э, э, солдат йигит, келинг, келинг. Нега қараб турибсиз? Вой сизни қаранг-у, ўз уйингиздек кириб келабермайсизми?.. Қани, бир қучоқлашайлик. Эсон-омон, омон-эсон, эсон-омон, омон-эсон... Ота-она, қариндош-уруғ ҳаммаси соғ-саломатми?..

Зулайҳо опа, гарчи мен билан опа-ука тутинган бўлса ҳам, анча ибо-ҳаё билан кўришди. Ўтган уч йил ичида бўйим ўсиб, чинакам йигит тахлитига кириб қолганим учун ҳам тортинган бўлса керак. Иккала қўлини елкамга қўйди-да, бошимни энкайтириб, пешонамдан астагина ўпиб қўйди.

Анваржон билан кучоқлашиб кўришдим. Унинг бўйи ўсиб, мўйлаби сабза уриб қолибди. Ота-онасининг ортидан эргашиб чиққан икки ўғил ва бир қизчани ҳам эркалаб, юзларидан бир-бир ўпиб қўйдим. Бироқ уларнинг орасида жияннинг йўқлиги мени таажжублантирди.

—Жиян қани?—деб сўрадим Қосим акадан.

Қосим ака кулимсираб жавоб берди:

— Жиянингиз шу ерда ҳавотирланманг... Қани, қани, ичкарига кирайлик.

Зулайҳо опа у ёқ-бу ёқни йиғиштириш учун бўлса керак, уйга кириб кетди. Мен қўлимдаги кичкина чамадонни Анваржонга тутқаздим-да, бошимдан дўппимни олиб қоқдим, кўйлагим ва шимимга илашган чангларни тозалаган бўлдим, туфлимни артдим. Умивальникда қўлимни ювдим. Бу орада Анваржон уйдан сочиқ олиб чиқди.

Уйга кирдик. Майда болалардан бошқа ҳаммамиз хонтахта атрофидан жой олдик.

—Қалай, армиядан эсон-омон қайтдингизми? — сўради Қосим ака.

—Армиядан қайтганимга бир йилдан ошди, — дедим кулиб.— Ҳозир солдат эмасман, студентман...

—Э, шунақами ҳали?.. Қаранг-а иш билан андармон бўлиб...

Зулайҳо опа эрига, ана шунақа бепарвосиз-да, дегандек таънали қараб қўйди.

—Фақат бу киши ишлайдилар! —деди у киноя билан.—Ҳамма нарсага ишни пеш қилавередилар!.. Бориб бир хабар олиб келинг деб неча марта айтдим.

—Тезроқ кўришмаганимизга мен ҳам айбдорман, — дедим Қосим аканинг «айбини» енгиллатиш учун.—Бултур армиядан қайтганим заҳоти ўқишга кириш учун тайёргарлик кўрдим...

Қосим ака билан Зулайҳо опа бизнинг уйдагиларнинг соғ-саломатлигини қайтадан сўрашди. Анваржоннинг ўрта мактабни тамомлагани, олий ўқув юртига тайёрланаётганини айтишди.

Мен ҳовлида Қосим аканинг «Жиянингиз шу ерда», деганини эшитиб, Жиян уйда ухлаб ётгандир деб хаёл қилувдим. Унинг уйда йўқлигини билиб, Зулайҳо опа чой дамлагани чиқиб кетганда Қосим акадан яна сўрадим.

—Жиян нариги уйда эмасми?

Қосим ака нон ушатаётиб бепарво жавоб берди:

—Уйда эмас, ҳализамон келиб қолади.

Қосим акага тикилиб қолдим. У ўтган уч йил ичида бироз тўлишиб, ўзини қўйибди. Юзлари аввалгидан кўра қизғишроқ, қарашлари жиддий эди. Сочи сийраклашиб, пешонасининг юқорисида яккам-дуккам туклар қолибди...

Зулайҳо опа чой дамлаб келиб, Қосим аканинг олдига қўйиб кетди. Уйдан чиқатуриб, Анваржонни чақирди. Уйда Қосим ака иккаламиз ёлғиз қолдик.

—Жиянни роса соғинувдим-да қани ўзи?—деб сабрим чидамай яна сўрадим.

Қосим ака яна боягидай кулимсиради:

—Айтдим-ку, ҳавотирланманг, бугун албатта келади...

—Қанақа аҳволда юрипти ўзи? Гапириши, юриши-туриши?.. Бундоқ гапирсангизчи ахир, ўзини-ку кўрсатмаяпсиз...

—Сизга юборган хатимда ҳам ёзувдим чоғи,—Қосим ака бўшаган пиёлага чой қуйиб, менга узатди.

Сўнгра ўзининг чойидан бир хўплам ичди-да, гапини давом эттирди:

—Ишонасизми, опангиз иккаламиз роса бир йилгача ташвиш-у хавотир билан кун ўтказдик. Бир ёқдан, Ортиқбойнинг ўзи кўнглимизни таҳликага солиб юрди, иккинчи ёқдан бошқалар ҳам ташвиш орттирди... Сиз шу ердан хайрлашиб кетган кунингизнинг эртасидан бошлаб ҳар хил мухбирлар, фотографлар, рассомлар келаверишди. Бизга ҳам тинчлик йўқ, боякиш болага ҳам. «Қачон йўқолувди?», «Қаердан топилди?», «Қандай ушланди?», «Ўша айиқлар ҳали ҳам бормикан?» Хуллас, минг хил савол беришади. Опангиз ҳам, мен ҳам, билганимизча жавоб берайлик, деб энди оғиз жуфтлаганимизда оғзимизга микрофонни олиб келишади. Ўша заҳоти гапираётган гапимизни йўқотиб қўямиз.

Ортиқбойнинг ўзига савол беришади. У эса миқ этмайди, чақчайиб тураверади. Аслида миқ этишни билмасди-да ўшанда, гапга умуман тушунмасди... Фотографлар билан рассомлар ҳам роса эринмайдиган халқ бўлишар экан. Ундоқ турғизиб суратга олади, бундоқ турғизиб аппаратини чиқиллатади... Рассомлар, бир жойда қимирламасдан турсин, дейди. Бола эса, уларнинг гапига тушунмайди, бирданига ўрнидан туриб кетади-да, уйгами ёки бошқа ёққами йўл олади...

Мухбирлар билан фотографларнинг изи эскирмасдан туриб, университетдан бир неча олимлар келишди. Уларнинг орасида биологлар, морфологлар, антропологлар, яна аллақанақа фан олимлари бор экан. Етти киши бўлиб келишди. Биттаси: «Фонетикман, ўғлингизнинг тили билан товушини текшираман», дейди. «Майли, текшираверинг», дедим. Мен-ку, майли, дедим. Опангиз қўрқиб кетди, йиғлайвериб гаранг қилди: «Битта ўғлимни шунча дўхтир текширадими, игна суқавериб, бир бало қилиб қўйишмасин», дейди. «Булар дўхтир эмас, укол-пукол қилишмайди, шунчаки у ёқ-бу ёғини кўришади», деб аранг ўзига келтирдим.

Опангизни шунақа гаплар билан овунтириб турган пайтимда ўша олимлардан бири, «Болани шаҳарга олиб кетамиз», деб қолса бўладими. Зулайҳо опангиз яна изиллаб, йиғлашга тушди.

«Болани шаҳарга олиб кетамиз», деган олимнинг ўзи сал ҳовлиқмарок экан чамамда. Фамилияси Қурбоновми, Юсуповми, бир бало эди, ҳозир ёдимда йўқ. Биолог экан. Новча бўйли, кўзлари чақчайган йигит. Илтимос билан сўраса, майли дердим балки. Дабдурустдан олиб кетамиз, дейди-да, қаранг! Менинг ҳам жаҳлим чиқди, миямга бир нима урилгандек бўлди. Ўзимни бир амаллаб босдим, сўкиб юборишдан тилимни тийдим:

— Бу бола — қонуний ўғлим. Хоҳласам кўрсатаман, хоҳласам, ҳовлидан чиқиб кетинглар, дейман!... Болани бу ердан олиб кетишни хаёлингизга ҳам келтирманг!— дедим ҳалиги биолог олимга.

Жаҳлим чиққанидан рангим оқариб кетган бўлса керак, қайтиб бир оғиз ҳам гапирмади. Шериклари ҳам унга хўмрайиб-хўмрайиб қараб қўйишди.

Лекин, ўша келганларнинг ичида антрополог олимга беш кетдим. «Киройи ўғлинг бўлса, худди шундай бамаъни бўлиб етишса экан», деб қўйдим ичимда. Ўзи ёш. Тахминан ўттизларда. Бемоврид бир оғиз ҳам гапирмайди. Отаси ўзбек, онаси рус экан. Балки эшитгандирсиз, фамилияси Эшонхўжаев, исми Валерий?

— Йўқ, эшитмаганман, Қосим ака. Мен Тошкентда ўқияпман. Сиз айтган олимлар эса... Бунинг устига соҳамиз ҳам бошқа-бошқа...

— Иложи бўлса, ўша йигит билан танишиб олинг, Ҳакимжон,— деди Қосим ака.— Зарар қилмайсиз. Бирорта қоғозчага отметка қилиб қўйинг...

Қосим аканинг қистови билан чўнтагимдан календарь дафтарча ва ручка олдим.

— Эшонхўжаев Валерий,—деди Қосим ака.

Мен календарь билан ручкани чўнтагимга солатуриб, Қосим акадан сўрадим:

— Шу мақтаётган йигитингиз ҳам жиянни текшириб кўрдими?

— Текшириб кўрди,— деди Қосим ака.

— Нима деди?

— Ҳу ўша йили Шербек аканинг ҳовлисида гаплашувдик-ку, ўша гапни айтди. Ҳали мияси тараққий этмаган, деди. Ўзи ҳам Москвада ўқиган экан-да, ўзбекчада тутилиброқ сўзлар экан... Боланинг мияси бора-бора ривожланиб кетади, деди.

— Ўша йигит кейин яна келдими, йўқми?

— Келгани йўқ, Москвага ўқишга кетган эмиш, деб эшитдим. Ҳалигидай, фан дўхтири бўлиб келса керакда... Ҳар қалай, айтганлари тўғри чиқяпти. Ортиқбой шу уч йил ичида анча ўзгарди...

Оқилжон ҲУСАНОВ

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00—МОСКВА. 18.10 — ТОШКЕНТ. 18.20 Қўғирчоқ фильм. 18.35—Ўсмирлар учун кўрсатув. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — «Ахборот». 20.25 — «Бизнес оламида» (Москва). 20.55 — Шеърият муҳлисларига. 21.05 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Спорт кўрсатуви. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.55 —ТОШКЕНТ. 11.00 — Қўғирчоқ фильм. 11.40—Концерт. 12.10 — «Юлдузча». 18.10—МОСКВА. 18.40 — «Зумрад шаҳар сеҳргари» (8-серия). 19.00—Янгиликлар. 19.15 — Топишмоқлар ва жавоблар. 19.30 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. (Тошкент). 20.00 — Телефильм. 20.25 — Мусобақа, тажриба, ташаббус. 20.55 — Пуччини (4-серия). 22.00 — СССР халқлари адабиёти. С. Нерис. 22.30 — Давр олға бос! (бадиий фильмнинг 2-серияси). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.30 — ТОШКЕНТ. 19.50 — Фильм-концерт. 20.35 — Тошкент янгиликлари. 20.50 — Ажойиб ёз (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА —9/I да Доктор Айболит, (12.00), Риголетто (19.00), 10/I да Ўлик малика ва етти баҳодир ҳақида эртак (12.00). Анна Каренина (19.00), 11/I да Чио-чио-сан.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/I да Қароқчилар (12.00). Чақмоқ (19.30), 11/I да Олтин девор, 12/I да Абу Райҳон Беруний.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА —9/I да Олифта, (12.00, 19.30), 10/I да Ҳижрон (12.00), Хонума хоним (19.30).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/I да Ташвишланманг, онажон (12.00, 16.00), 10/I да Трибунал (12.00, 19.30), 11/I да Ойдин (15.00), 12/I да Нон, қон, инсон (16.00).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—Циркда арча, «СЕҲРЛИ КУЛ» ЯНГИ ЙИЛ ЦИРК ТОМОШАЛАРИ (10.00, 12.30, 15.00).

КИНО

Ёғлиқ иш — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ҚОЗОҒИСТОН» (жуфт соатларда).

Янги центрионлар — «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА», Ғ. ҒУЛОМ номли (кундуз ва кечқурун).

Машаққатли севги — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда).

Севишганлар қиссаси —САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Сагино Махато—НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Жаноб 420 — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

(Киров кўчаси, 11-уй)
13 ЯНВАРГАЧА

ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ ВА БОШҚА ПЕРСОНАЖЛАР ҲАМДА ЎРГАТИЛГАН ҲАЙВОНЛАР ИШТИРОКИДА

„СЕҲРЛИ КЎЛ"

ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ

ТОМОШАЛАР: ҳар куни 10.00, 12.30, 15.00 да; 11/I да 15.00 да, 12/I да 12.00, 15.00, 17.30 да бошланади.

Касса ҳар куни 9.00 дан ишлайди.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Ахборот спорт

РАҚИБЛАР МАЪЛУМ

СССР халқлари VI ёзги спартакиадасига барча спортчилар қатори республикамиз терма командалари ҳам жиддий тараддуд кўришмоқда. Яқинда спартакиада судьялар коллегияси айрим спорт турлари бўйича қуръа ташлаш йўли билан командаларни группаларга тақсимлади. Энди баскетбол, волейбол, сув полоси, қўл тўпи, теннис ва шахмат мусобақаларида командаларимиз қайси республика вакиллари билан беллашиши маълум.

Баскетбол бўйича аёллар мусобақасида Ўзбекистон вакиллари учинчи группада Озарбайжон, Ленинград, Украина, Туркманистон ва Белоруссия командалари билан, эркаклар эса биринчи группада Ленинград, Белоруссия, Москва ҳамда Қозоғистон спортчилари билан учрашадилар. Сув полоси бўйича терма командамиз дастлаб Тожикистон, Ленинград, Туркманистон ва Москва вакиллари билан учрашади. Волейболчи аёлларимиз Арманистон. Латвия, Грузия, Туркманистон, Украина командалари билан, эркаклар эса Ленинград, Қозоғистон, Озарбайжон, Туркманистон ҳамда Литва спортчилари билан бир группада беллашадилар.

Қўл тўпи бўйича терма командамизнинг дастлабки рақиблари: (аёллар) Эстония, Белоруссия, Грузия, Украина; (эркаклар) Тожикистон, Молдавия, Туркманистон, Ленинград, РСФСР. Ўзбекистон теннисчилари биринчи группада Тожикистон ,Ленинград ва Москва командалари билан, шахматчиларимиз эса иккинчи группада Ленинград, РСФСР, Белоруссия, Туркманистон ва Қирғизистон командалари билан учрашадилар. Группаларда фахрли ўринни эгаллаган коллективлар финалга чиқишади.

ДАСТЛАБКИ ЎЙИН

ДУРАНГ

Марказий Армия спорт клуби футболчилари Боғдодда меҳмон бўлиб туришибди. Улар ўзларининг дастлабки учрашувларини Ироқ қуролли кучлари терма командаси билан ўтказишди. Ўртоқлиқ учрашуви 1:1 ҳисобида тугади. Совет футболчилари Ироқда яна бир неча матч ўтказишади.

БИЛДИРИШ

Тошкент ишчи-деҳқон мухбирлари университети тингловчиларининг навбатдаги машғулоти 10 январь жума куни ўтказилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР коммутатор — 330249 дан 330258 гача, Эълонлар — 338142.

Р—01124. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. Индекс 64634 Б—2465.